

fuzinar

Leto XXVI

Ravne na Koroškem, 14. decembra 1989

Št. 12

*Srečno,
zdravo
in uspešno
leto 1990*

**ŽELIMO
VSEM DELAVCEM
IN NJIHOVIM
DRUŽINAM**

SAMOUPRAVNI ORGANI
IN DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE
ŽELEZARNE RAVNE

Kakšne so naše možnosti

Lani sem ob istem času pisal v Informativnem fužinarju, kako moramo izkoristiti možnosti, ki smo jih imeli na zunanjih in notranjih tržiščih. Bili smo v zelo neugodnem položaju, tako kot vsa črna metalurgija v Jugoslaviji. Prišlo je prehodno izboljšanje, ki je trajalo nekako do julija tega leta. Nato pa so se začeli črni meseci tako za metalurgijo kot za kovinsko predelavo in strojogradnjo. Človek bi pričakoval, da se bomo streznili, pa po nekaj mesecih še vedno ne kažemo prave volje za to prepotrebno dejanje. Do kupcev se obnašamo enako kot pred desetletjem. Pozabljamo, da je takrat našega blaga manjkalo na trgu, sedaj ga je pa preveč. Ni več

Mag. Jože Žunec, predsednik poslovnega odbora

lakote po naših proizvodih, temveč nasprotno, konkurenca se je močno povečala, pa tudi potrebe so manjše. Naše samozadovoljstvo pa je ostalo!

Kje in kakšne so naše možnosti? V kakovosti naših proizvodov in v nadaljnjem uveljavljanju na svetovnem tržišču, predvsem konvertibilnem. Zahtevni svetovni trg hoče brezhibne izdelke, ki morajo biti izdelani in odpremljeni kupcem v zahtevanem roku. Cesto pa šele ponudbo izdelamo v času, ko je kupec pričakoval že izdelek. To se dogaja tudi za izdelke, kjer imamo le polovično zasedene kapacitete. Potem pa se še čudimo, če imamo čedalje manj naročil. Smo na pragu enaindvajsetega stoletja, ko čudežev ni več.

V izvozu smo nekonkurenčni zaradi nedoslednosti v tehnologiji, imamo preveč izmečka, prenizek izplen, in stroški se povečujejo. Porabimo preveč materiala in časa za izdelek, energije ne štedimo ter še marsikaj delamo neracionalno in površno. Vse to pa stane! Tega pa kupci niso več pripravljeni plačati, posebno ne tisti onstran meje. Brez izvoza, mnogo večjega, kot ga že imamo, ne bo šlo. Jugoslovanski trg ni dovolj velik za naše možnosti.

Naj se še vrnem k ponudbam. Ko tuji kupec čaka na ponudbo, ne more verjeti, tako pravi, da smo tako počasni in neodgovorni do samega sebe. Cesto dobimo pripombe, da izgleda, kot da smo prezasedeni z naročili. Dvom, če smo sploh pripravljeni prodati svoje izdelke, odvrne kupca od nadaljnjih naročil. Mi pa naročil nimamo nikjer dovolj! Imamo pa zaostanke, kar je svojevrstna posebnost, ki je nesprijemljiva, saj povzroča, da težko ostajamo trajno na zahtevnih svetovnih tržiščih, povečanje prodaje na teh tržiščih pa je posebej problematično. Vendar je samo v povečani prodaji na tujem naša perspektiva, naše boljše materialno stanje, socialna varnost nas in naših zanamcev.

Nabaviti samo tisto, kar gre takoj v proizvodnjo in oplemenitenje, je pomembna aktivnost, ki bo zmanjšala manjko v poslovanju. Tu odstopanj ni! Del, ki jih lahko opravimo sami, saj nas je preveč za našo proizvodnjo, ne smemo naročati drugod. Nerazumljivo je, da se pojavljajo zahteve po naročanju uslug celo med vodstvenimi delavci, ki bi morali razumeti, da je v sedanjem obdobju potrebno maksimalno varčevanje. Če tega ne bodo dojele, bodo pač morali na druga, manj zahtevna delovna mesta.

Imamo možnosti! Te so v že opisanem, pa v brezhibni kvaliteti proizvodov za domači in tuji trg, v kratkih rokih brez zaostankov. Zamislite si, kako bi mi proizvajali jeklo, če bi dobivali elektriko z nekajmesečnim zaostankom. Naše možnosti so v skrajnem varčevanju pri vseh materialih, energiji, manjši porabi časa za izdelavo proizvoda. Zelo veliko možnosti imamo tudi pri pripravi proizvodnje, ki se začne že s ponudbo. Dovolj karda imamo, tudi sposobnega, ki pa premalo naredi. Nedosledni smo pri načrtovanju tehnologije in v izvajanju. Zal tu ni alternative, prav nobene! Oboje vodi do slabega izdelka in izgube kupca, kar pomeni manj dela. Zelo preprosta resnica, ki pa jo premalo upoštevamo.

Ko bomo po novem letu prešli na novo organiziranost, ki naj zagotovi profit v vseh enotah, ne smemo dopustiti, da bi posamezniki ali skupine, ki se izogibajo odgovornim nalogam, ne sprejele ponujenega koncepta. To bi pomenilo nadaljnjo stagnacijo in slabšanje poslovnih rezultatov. Decentralizacija, ki jo načrtujemo, mora biti dosledno izvedena v službah, skupnih in vzporednih dejavnostih, saj edino to zagotavlja uspešno delo. Zal nekateri še vedno razmišljajo drugače. To pa so predvsem tisti, ki bodo morali narediti precej več kot doslej. Če ne, pa ne bodo mogli obdržati svojega mesta ob tistih, ki to hočejo in se zavedajo krize, v kateri se nahajamo. Uspeh zagotavlja edino dobro delo, ki mu sledi ustrezno plačilo, in nič drugega.

Zaželimo si v novem letu 1990 mnogo uspehov pri delu, dober materialni položaj in socialno varnost. Da bodo naše želje uresničene, moramo še mnogo postoriti.

DELAVCI SO VEDNO POTREBOVALI SINDIKAT

Težko je v kriznem obdobju, ki se v naši državi vleče že nekaj let in mu še ni videti konca, napisati kaj spodbudnega. Vsi imamo že dovolj praznega govorjenja, ki nas vse skupaj pelje v slabše življenje nenehnega zategovanja pasu.

Izhod je samo eden, in to najtežji. Tudi pri nas mora prevladati tržna ekonomija. Ponovno se učimo podjetništva in ga poizkušamo čim prej spraviti v življenje. Zato tudi v železarni izvajamo reorganizacijo, ki naj bi nas popeljala v svet trženja, kjer bi se spoprijeli s svetovno konkurenco na vseh področjih kvalitete, znanja in nenazadnje odnosa do dela, do kolektiva.

sodobne demokratične družbe. S tem si želimo odpreti vrata v razvito Evropo.

Pričeli smo s postopki evidentiranja za najbolj odgovorne funkcije v sindikatu. Pristopimo resno in odgovorno k temu dejanju in povejmo, komu zaupamo opravljanje te funkcije, komu smo pripravljene pomagati, da skupaj dosežemo cilje, ki smo si jih zadali v programu.

Delavci so vedno potrebovali sindikat in ga še bodo. Zato vsi skupaj naredimo takšen sindikat, ki bo sposoben reševati najtežje naloge v zadovoljstvo svojega članstva.

V zadnjih mesecih leta se nam situacija na področju poslovanja iz-

Temu trendu sledi tudi sindikat s svojo prenovno, z reorganizacijo in s pričetkom kadrovske spremembe. Da bi bili čim prej pripravljene na naloge, ki jih bo pred nas postavljalo življenje. V obravnavi je program neodvisnih sindikatov, ki naj bi vsi skupaj zgradili takšnega, ki bo ustrezal večini članstva, ki bo odražal hotenja članstva. Zato pristavimo tudi svoj zidak, ki bo konkretna vez med vodstvom in članstvom. Prenehajmo modrovati in iskati dlako v jajcu samo zato, da bi opravičevali svoje postopke ali celo nedelavnost. S tem programom hočemo postati samostojna, neodvisna organizacija. To pa želimo doseči s programom, ki opredeljuje naš odnos do gospodarsko učinkovitega in socialno pravičnega razvoja, a odnos do izgradnje

redno hitro slabša. Storimo vse, da bomo to krizno obdobje čim hitreje premagali. To pa lahko storimo le z veliko mero zagnanosti in samozadovoljstva.

Na koncu naj vsem skupaj zaželimo v prihodnjem letu čim bolj mirno delo – brez velikih pretresov – in da bi se nam uresničile vse želje, tako na delovnem mestu kot v zasebnem življenju. Želim, da bi kolektiv Železarne Ravne postal velika družina, kjer so zadovoljstvo, medsebojno razumevanje in odgovornost doma.

Branko Kaker, predsednik IO konference sindikata Železarne Ravne

Jubilanti dela '89

Slovenci smo zvest narod, zvesti predvsem svojemu rodu, domovini, kraju pa večinoma tudi svoji delovni organizaciji. V življenju mora sicer marsikdo iti za svojo usodo, tudi daleč po svetu, toda ne zaradi notranje želje, temveč zaradi razmer, ki ga k temu prisilijo.

Spominjam se spisa o domačem kraju, ki smo ga pred leti pisali v šoli. V celem razredu ni bilo niti enega, ki bi napisal, da si želi iti drugam, v svet. Vsem je bilo v rojstnem kraju lepo in so si želeli, da bi tam ostali vse življenje.

Podobno je z našo zvestobo delu in delovni organizaciji. Ko se zaposlimo, si marsikdo želi, da bi imel drugačno delo, da bi bilo sploh na delovnem mestu drugače, kot je. Polagoma pa se vkoreninimo. Navežemo se na sodelavce, pa kakršni že so, navadimo se na delo, če le ni res pretežno in ne presega naših telesnih in duševnih zmognosti. In delo z okoljem vred postane del nas, del našega življenja. Prinaša nam notranje zadovoljstvo, potrjuje nas kot ljudi. Brez njega ne bi bili to, kar smo. Delo nas res ustvarja kot ljudi, kot človeka, vsakega posamezno. Mimogrede, ne da bi se

prav zavedali, se nabere deset let, za prvi jubilej. In potem spet z jutrom zgodnje vstajanje, odhod v tovarno, delo pri stroju, v delavnici, v pisarni, na prostem.

Pride drugi delovni jubilej. Zdaj si že prekaljen delavec, poln izkušenj, ustaljen, nič te ne more premakniti. Mogoče te kdaj popade želja, da bi se kaj spremenilo, da bi morda več zaslužil in si olajšal življenje. Toda imaš dom, otroke, ki je prav, da se šolajo doma, v svoji domovini in v svojem jeziku. Nazadnje se zaveš, da imaš svoje delo rad in ga v resnici ne želiš spremeniti.

Pa je tu že tretji jubilej. Trideset delovnih let, doba, v kateri si fabriki veliko dal in je tudi ona tebi. Mati fabrika.

Vsem, deset-, dvajset- in tridesetletnim jubilarantom dela čestitamo in jim želimo, da bi pri nadaljnjem delu v železarni lahko izrazili vso svojo življenjsko in delovno ustvarjalnost.

M.P.

30-LETNI JUBILANTI DELA

TOZD JEKLARNA

1. Brezočnik Anton
2. Dobrodel Adolf
3. Krautberger Andjelko
4. Sovič Anton
5. Apat Jože
6. Jezernik Jože
7. Krapež Bernard

TOZD JEKLOLIVARNA

1. Arcet Bogdan
2. Fedler Ivan
3. Goltnik Pavel, org. dela
4. Janežič Pavel
5. Jeseničnik Leopold
6. Miklavc Jože II.
7. Plohl Janez
8. Pogorevcnik Milan I.
9. Pušnik Ivan I.
10. Sedelšak Jože
11. Šovič Ivan
12. Štruc Alojz I.
13. Tasič Jože

TOZD VALJARNA

1. Drol Ivan
2. Džuran Franc
3. Janšek Franc
4. Kotnik Ivan IX.
5. Lauk Stanko
6. Logar Jakob
7. Obretan Valentin II.
8. Oder Anton II.
9. Ogris Anton II.
10. Slemenjak Franc
11. Štojčič Dušan
12. Štinjek Ivan
13. Videtič Leopold
14. Krenker Stanislav
15. Žohar Jožef

TOZD KOVAČNICA

1. Hribernik Avgust
2. Kac Alojz
3. Kraup Alojz
4. Paradiž Stefan
5. Pesičar Tomaž
6. Planinšec Jože
7. Vošner Franc
8. Založnik Avgust
9. Pesičar Franc

TOZD STROJI IN DELI

1. Ferik Franc III.
2. Hroval Vinko

3. Hudrap Filip

4. Jonke Helmut
5. Mlačnik Ivan II.
6. Naveršnik Anton
7. Plazl Ignac
8. Rosc Valerija
9. Rožen Franc

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

1. Plevnik Antonija
2. Rataj Marija
3. Tratnik Ivan

TOZD PNEV. STROJI

1. Jelen Martin
2. Knez Ferdinand
3. Kos Jože I.
4. Pepevnik Henrik
5. Tušek Stanko

TOZD ENERGIJA

1. Kobal Slavko

TOZD SGV

1. Ažnik Anton
2. Franc Ferdinand
3. Knez Kristjan
4. Kotnik Jožefa
5. Krajnc Vinko I.
6. Sliivnik Jože
7. Suhovršnik Stanko
8. Vrhovnik Ivan, org. dela

TOZD TRANSPORT

1. Berdnik Aleksander
2. Grandia Ivan
3. Skratek Peter
4. Tomaž Boris

TOZD TRO

1. Kuhar Fanika

TOZD PII

1. Kropivnik Herman, inž.
2. Šipek Anton, inž.

TOZD RPT

1. Čebulj Peter
2. Černe Franc, dipl. inž.
3. Kodrun Marija
4. Kolar Alojzija
5. Krivec Andrej
6. Lasnik Alojz
7. Novak Andrej

8. Perjet Simon

9. Vrečič Erna

TOZD KOMERCIALA

1. Dornik Ljudmila
2. Gnamuš Slavko
3. Hudelist Herlinda
4. Novak Irena
5. Potočnik Franc III.
6. Skornšek Konrad
7. Sonjak Marjeta

TOZD KONTROLA KAKOVOSTI

1. Čivnik Hanika
2. Haber Milka
3. Juvan Mojca
4. Knez Marija
5. Merkač Ivanka
6. Mezner Zdenka

7. Paradiž Milan I.

8. Štrnad Vitold
9. Sumah Marija I.
10. Trefalt Jožef
11. Smolak Peter

DS KSZ

1. Gnamuš Ferdinand, dipl. oec.

DS ZA RAČUNOVODSTVO

1. Bratina Mihaela
2. Herič Marija
3. Korbar Nada
4. Pešl Maksimiljan, dipl. oec.
5. Petrovič Engelinda
6. Vehovar Gabrijela

DS PFS

1. Potočnik Matilda

JUBILANTI DELA V LETU 1989

TOZD - DS	10 let	20 let	30 let	SKUPAJ
JEKLARNA	12	8	7	27
JEKLOLIVARNA	16	15	13	44
VALJARNA	20	19	15	54
KOVAČNICA	10	4	9	23
JEKLOVLEK	4	7	-	11
TSD	11	-	-	11
KALILNICA	-	4	-	4
ORODJARNA	9	4	-	13
STROJI IN DELI	17	30	9	56
IND. NOŽI	10	5	3	18
PNEV. STROJI	7	5	5	17
VZMETARNA	5	9	-	14
ENERGIJA	10	4	1	15
ETS	8	9	-	17
SGV	20	17	8	45
TRANSPORT	4	8	4	16
TRO	6	10	1	17
ARMATURE	3	-	-	3
PII	1	5	2	8
RPT	8	7	9	24
KOMERCIALA	8	16	7	31
KONTROLA KAKOVOSTI	5	8	11	24
DRUŽBENI STANDARD	5	2	-	7
RAČUNOVODSTVO	-	7	6	13
GOSPODARJENJE	4	6	-	10
KSZ	4	10	1	15
PFS	4	2	1	7
KOVINARSTVO	13	2	-	15
MONTER	10	9	-	19
SKUPAJ:	234	232	112	578

Naproti kongresom ZK

KAJ NAM JE DANES POTREBNO?!

Nezadovoljiva pripravljenost ZK, da realizira tisto, za kar se zavzema v javnosti, se pogostokrat doživlja kot napor političnih forumov, da obdržijo obstoječe stanje in odnose. Ne smemo pozabiti, da živimo v zelo zloženih časih in je realno, da sprejmemo možnosti postopnih sprememb. Ta čas zahteva usposobljene, odločne in korajžne zagovornike napredka in reforme in ne nezadovoljnih kritikov ali prerokov brez mej in argumentov.

Na vseh področjih življenja in dela so prisotni resni problemi, ki jih v sedanjih pogojih, ki dominirajo v naši družbi, ni mogoče lahko in ne tudi hitro razrešiti. Najbolj so izraziti ekonomski in socialni problemi: nekontrolirana inflacija, splošna nelikvidnost, izgube, težave pri izplačilu OD, socialno razslojevanje, padec življenjskega standarda, nesorazmerna rast cen, brezposelnost in ostali problemi materialne narave, politična dogajanja v državi, stalno motenje mednarodnih odnosov in posebej stanje na Kosovu. Realno je pričakovati, da se bodo nekateri od teh problemov še naprej zaostrovali.

Preteklost in sedanjost

Kot programsko opredeljena jugoslovanska moč in nosilka socialističnega samoupravnega in demokratičnega razvoja ZK ne more izvajati svojih aktivnosti za reševanje teh problemov brez vsakodnevnega preverjanja v praksi kot preverjanja samih aktivnosti, ki jih izvaja, kot tudi načina, kako jih izvaja, in rezultatov, ki jih ob tem dosega.

Nedovoljna moč ZK, da danes v praksi realizira tisto, kar želi in za kar se zavzema (kar je treba kot prvo v najbližji prihodnosti premagati), se v javnosti doživlja kot napor političnih forumov in organov, da obdržijo obstoječe stanje in odnose. Obenem pa so močne zahteve članov ZK po efikasni, hitri in neizogibnih spremembah, ki bi obstoječe stanje začele spreminjati. Obstaja precej članov ZK – sicer jih je zmeraj manj, ki so še zmeraj obrnjeni nazaj proti preteklosti in včeršnjem, morali pa bi vse moči vložili

za danes in jutri. Zahteve in razmerja, ki so obstajala in veljala do včeraj, so bila v drugih časih in družbenih pogojih – in to je tisto, kar bi danes družba morala dojeti in sprejeti. Obracanje k prihodnosti in jutrišnjim dnevom mora biti zaradi lastne pozicije in odgovornosti ZK za celotno stanje in razmere v družbi, ker smo soudeleženi v družbenih spremembah, ki ne bodo čakale na nas in ki se bodo dogajale neodvisno od našega dovoljenja – z nami ali brez nas. Vsebinsko vprašanje, ali bomo kot ZK s svojimi aktivnostmi tem spremembam dajali pomen, jih artikulirali, usmerjali, izvajali in uvajali ali pa bomo pasiven opazovalec in objekt, ki ga spremembe v družbi ne morejo zaobiti, lahko pa nas zajamejo tako, da nas bodo poskušale eliminirati z družbene in politične scene.

Pred ZK je danes – v tem smislu, naloga, za katere rešitev mora zbrati, aktivirati in motivirati ustvarjalne moči vseh članov ZK in socialistično opredeljenih ljudi s ciljem, da v najkrajšem času, na podlagi dosedanjih pozitivnih in negativnih izkušenj, spoznanj in razmišljanj o raznih aspektih, omejitvah in etapah družbenega razvoja najde optimalne rešitve nadaljnjega družbenega razvoja, primerne današnjemu času in pogojem. S tem bi ZK dosegla, da svoj boj za neposredne interese delavcev uresničuje tako, da da prednost reševanju aktualnih družbenih problemov z doslednim aktiviranjem institucij sistema, uveljavljanju pravnega sistema, tržnim in ekonomskim obnašanjem, uveljavljanju samostojnosti gospodarskih subjektov, demokratizacijam razmerij znotraj ZK in družbi nasploh, afirmacijam rezultatov dela kot edino pristojnega kriterija za oceno dela in nivoja materialne stimulacije z večjo in bolj dosledno odprtostjo pred iniciativami članov in podobno.

Zaradi tega se danes bolj kot kadarkoli prej pripadnost ZK ne doživlja kot prednost, temveč zmeraj bolj kot obveznost, kar ni – zaradi nekaterih momentov – tako slabo, vendar se zelo težko in počasi afirmira osnovna opredelitev, da so člani in OO ZK dejansko osnovni subjekti ZK.

Zaprto

Ni dovolj samoiniciative članov, pogosto je neartikularna in neustvarjalna – usmerjena je večinoma na probleme izven lastnega okolja, zaradi česar je evidentno določena zaprtost v smislu zanikanja problemov v lastni sredini, kar ne pomaga nobenemu. Prav to onemogoča in amortizira aktivnosti ZK, prispeva k temu, da efikasnost in ugled ZK še naprej upada, da se vrstijo izstopi. In ravno to »zaprtost« moramo premagati – moramo omogočiti konstruktivne iniciative v slehernem okolju in s tem odpreti nove priložnosti za razvoj ZK. To seveda pomeni tudi določen rizik, vendar tudi

daje priložnost. Modrost je priložnost izkoristiti, tveganjem se pa izogniti. ZK prihaja na pot prilagoditve in usposabljanja za izzive, ki so pred nami. Zaradi tega je prav danes prilagoditev ZK novo nastalim pogojem življenja in dela poseben pogoj za uresničevanje razredne vsebine politike ZK in njene avantgardne vloge v nadaljnjem razvoju socialistične samoupravne demokracije.

Ne smemo pozabiti, da je to začetek aktivnosti na planu reform in da bodo te trajale kontinuirano. Pri tem je treba upoštevati pogoje in čas, v katerem živimo, ter potrebo po vzpostavitvi pravega odnosa med spremembami, ki jih vršimo na tem področju znotraj ZK, in spremembami iste narave, ki se bodo nujno dogajale v celotni strukturi družbe. Zelo je pomembno zgraditi ali začeti graditi kriterije, znotraj katerih se bodo te spremembe opravljale. Pri tem ne smemo dovoliti, da se zaradi nepremišljenosti in v imenu demokracije stremi k rešitvam, ki ponujajo zaprte modele dela in ki naj bi jih brez ocene praktičnega dela razglasili za trajne. S tem bi ustvarili proces sprememb, ki bi potekal neskončno dolgo – brez pravih rešitev – in bi tak proces zahteval samo pozornost uresničevanje in odgovoren odnos do tega.

Kakšne spremembe in kako v spremembe

Ne smemo pozabiti dejstva, da živimo v zelo zloženem času in da je zaradi tega treba sprejeti možnost postopnih sprememb, ki bi zagotovile maksimalno pozitivne rezultate pri delu ob potrebni hitrosti dogajanja sprememb ter izključile možnost sprememb samo zaradi sprememb, kar bi pripeljalo do tega, da zgrešimo cilje in tako zaostriamo še tako zapleteno situacijo.

V tem času bi predvsem bilo treba izvesti spremembe, ki jih lahko izvedemo individualno in kolektivno, z večjo iniciativo in z večjo svobodo, z večjim angažiranjem vseh subjektov družbe s ciljem razreševanja aktualnih problemov skozi animiranje in angažiranje vseh članov ZK in OO ZK.

To delo ne sme biti samo sebi namen. To mora biti v funkciji stalnih naporov za več svobode, več pravic, kot jih trenutno v družbi imamo, in da se do te svobode in pravic prihaja izključno po resnično demokratični poti z dovoljenimi zakonitimi in moralnimi sredstvi, vključno brez pritiskov kakršnekoli vrste, brez enostranskega, negativnega generaliziranja, zlonamernosti in senzacionalizma. Boj za svobodo in demokracijo se ne more roditi z aferami, lažmi in nedemokratičnimi pritiski, sredstvi in postopki.

V tem smislu mora biti prispevek vsaki taki nalogi veliko več kot samo kritika posameznih segmentov našega dosedanjega življenja in dela. Ta čas zahteva usposobljene, odločne in korajžne zagovornike na-

predka in reform in ne nezadovoljnih kritikov ali prerokov brez mej in argumentov, ki iščejo opravičila in izgovore ter se izgubljajo v kritiki.

Danes je bolj kot kadarkoli potrebna volja, da se izvrši naštudirani skupni napor in da se okoliščine spremenijo na boljše. To je edino, kar lahko zagotovi, da dosežemo zastavljene cilje izhoda iz družbene krize. S tem se nobeden ne onemogoča, da svobodno pove svoje mnenje ne glede na to, kako kritičen naj bi bil, temveč se kaže na potrebo, da je čas za premagovanje situacije, v kateri se vse aktivnosti zreducirajo in končujejo samo na kritiki nečesa ali vsega obstoječega in da ta kritika, če upočasnjuje in ne tudi nakazuje rešitve – ne more biti več osebni prispevek, ki pelje k skupnim interesom. Današnji čas nas sili, da se naučimo delati v novih pogojih skozi priznavanje različnosti, vendar tudi z demokratičnim spoštovanjem zahtev večine.

Osebni primer

Sprememba obnašanja slehernega od nas – osebno in družbe v celoti – pri vsem tem bi bila, da s konkretnim ustvarjalnim prispevkom vsak v svojem okolju, svoji stroki, pri svojem delu zahteva sistem pravih vrednot, visoke strokovnosti, profesionalnosti pri opravljanju dela, spoštovanju družbenih in zakonskih norm, človeške in strokovne etike – lastne in drugih oseb. Ta sistem obnašanja bo v bodoče treba bolj koristiti kot pa politizacijo na nivoju dnevno političnih potreb, odnosov in mitov vseh vrst iz preteklih časov, na podlagi katerih se nezadovoljstvo javnosti usmerja tako, da ne daje niti osebno niti skupno dobrega, temveč nas skrega, deli in oddaljuje še bolj od pozitivnih premikov, ki so nam potrebni v praksi. Brez teh pozitivnih premikov v praksi ni motivacije, ki je nujno potrebna za izhod iz krize. Te motivacije ni pri ljudeh, ki se počutijo na kakršenkoli način blokirani v današnjih pogojih življenja in dela, kjer je bolj pomembno pojavno kot pa vsebinsko.

Pot uresničevanja teh ciljev verjetno ne bo premočrtna, kot ponavadi ni nobena druga. Rešitve, ki jih bomo iznašli, moramo prilagoditi okoliščinam in družbeni situaciji. Daleč od nas mora biti misel, da rešitve, do katerih pridemo, predpišemo kot edino možne, kot dobre in pravilne recepte, ki veljajo enkrat za vselej.

Ljudje, ki ne vidijo izhoda in rešitve iz te situacije, bi morali sami svoja mesta, ne glede na to, na katerem nivoju so v družbi, prepustiti tistim, ki vidijo izhod in nakazujejo, kako priti do njega.

Moša Pijade je dejal: »Načrtov v glavi je lahko veliko, vendar svoj pomen dobijo šele, če se uresničijo.«

Miroslav Paškvan

Stanje je resno

Plan skupne proizvodnje smo v oktobru dosegli 83,7 odst., v kumulativni 89,7 odst. Ta nam tako še nadalje pada, tokrat za 0,7 odst. Za 11.101 tona prodanih izdelkov smo iztržili 763,17 milijarde din, kar je v povprečju 68.755 din/kg. Od tega smo prodali na domačem trgu 10.139 ton ali za 638 milijarde din, izvozili pa smo 962 ton ali za 125,17 milijarde din, kar znaša preko 2,93 milijona \$.

SKUPNA PROIZVODNJA PADA

V Jeklarni se je ponovila situacija iz septembra, ko poleg pomanjkanja naročil v Jeklolivarni tudi Valjarna ni imela dovolj naročil. Zaradi tega je 12 dni mirovala 40 t el. peč, plan pa je bil tako dosežen le 87,7 odst. Zaradi nereda pri zbiranju in sortiranju jeklenih odpadkov ter ostružkov po obratih je bilo tudi precej nekurantnih šarž, s tem pa se je povečala tudi zaloga ingotov.

Visoki zaostanki za planom se v Jeklolivarni nadaljujejo, saj ni dovolj naročil niti za interno niti eksterno proizvodnjo.

V Valjarni so plan dosegli 80,1 odst.: pri gredicah 88,0 odst., pri srednjih profilih 77,0 odst. in pri lahkih profilih 29,8 odst. Delež visoko legiranih jekel na srednji progi je bil 27,0-odstoten, na lahki pa 34,3-odst. Problem še vedno predstavljajo visoki zastoji in pogoste okvare na Allin peči zaradi neprimerne vložka.

Edini od metalurških tozdov, ki je plan dosegel, je Kovačnica. Prekoračitev znaša 3,7 odst. Z eksternimi naročili so za letošnje leto zasedeni, zaskrbnjuje pa je za leto 1990, kjer je trenutno sprejetih naročil okoli 500 ton. Primanjkuje predvsem internih naročil. Tako bodo morali v novembru in decembru eksterno proizvodnjo precej prekoračiti, če bodo hoteli doseči plan proizvodnje. V

tozdu še naprej ostajajo odprti nekateri problemi (predogrevanje, ohlajevanje, čiščenje). Dostava šarž iz Jeklarnje je bila zadovoljiva, več je bilo le problemov zaradi analizo zgrešenih šarž. Tu se je odstotek z 11 v septembru povzpela na 13,8 odst. v oktobru.

V Jeklovleku imajo vedno večje probleme z vzdrževanjem strojev, saj je vse preveč okvar. Ob pomanjkanju naročil vlečenih palic za večje dimenzije, luščenih palic in žice drobnih dimenzij so plan dosegli le 71,3 odst., in to pri vlečenem jeklu 47,9 odst., pri luščenem jeklu 77,0 odst., pri brušenem jeklu 87,7 odst. Plan pa so presegli pri žici za 20,3 odst.

Vse mehansko predelovalne tozde pesti pomanjkanje naročil, tako da so za planom zaostali vsi razen Armatur, ki so plan presegle za 15,7 odst. V Strojih in delih je prišlo še do prekinjenega dela na programu stiskalnic za SZ (količinsko je to 1/2 plana). Tehnologijo šipk za INO Zagreb še vedno osvajamo, pri valjih pa prevladuje v glavnem droben asortiment. Ind. noži imajo probleme s termično obdelavo, problematičen pa je bil tudi vložek iz Valjarne. Ob pomanjkanju naročil v Vzmetarni bo proizvodnja nižja tudi v novembru in decembru. TRO pestijo okvare strojev. Tako so bili v okvari trije brusilni stroji in v oddelku krožnih žag še rezkalni stroj za rezkanje krožnih žag večjih dimenzij.

PREVEČ BOLUJEMO

V oktobru je bil delovni čas izkoriščen 80,68 odst., odsotnosti pa so znašale 19,32 odst., in so bile razdeljene tako:

- letni dopust	7,23 %
- izredno plačani dopust	0,51 %
- službena potovanja	0,50 %
- bolezn	9,51 %
- druge plačane odsotnosti	1,38 %

- neplačane odsotnosti	0,19 %
Skupaj	19,32 %

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 1,16 odst., kar je za 0,03 odst. manj kot v septembru. Tokrat so imeli največ nadur v Orodjarni 5,58 odst., Transportu 3,71 odst., Ind. nožih 3,26 odst. Nad dva odst. nadur je bilo še v Armaturah, TSD, SiD in Monterju.

NA DOMAČEM TRGU MANJKA NAROČIL

Ob skoraj splošnem pomanjkanju naročil so v Jeklolivarni za planom zaostali več kot 50 odst. V Valjarni primanjkuje naročil predvsem za lahke profile. Kovačnica nima dovolj naročil za težke stiskalnice, v Jeklovleku za vlečeno in luščeno jeklo ter žico tanjših dimenzij. Od mehansko predelovalnih tozdov je z naročili najbolj kritično v Orodjarni, Pnevmatiki in Vzmetarni. Naročil primanjkuje tudi v Strojih in delih, vendar imajo ob tem še zaostankov 300 ton. Precejšnje težave imajo z izdelavo cevnice za INO Zagreb. Z naročili so zadovoljivo zasedeni Industrijski noži, a odprema le ni takšna, kot so želeli, saj je ostalo okoli 4 t nožev zaradi kasnitve odpreme na zalogi. Zadovoljivo so z naročili zasedeni v Armaturah in TRO. Mesečni količinski plan pa so dosegli samo v Kovačnici.

UVOZ MANJŠI

Zaradi znižanja proizvodnje je bila tudi nabava uvoznega materiala, predvsem repromateriala, bistveno manjša. Povečanje izvoza po kooperacijskih pogodbah ob istočasnem zmanjšanju nabave uvoznega materiala je pogojevalo povečanje saldov po kooperacijskih pogodbah.

Vendar pa, če upoštevamo, da je izvoz po kooperacijskih pogodbah znašal skupaj okoli 2 mio dolarjev, potem pozitivni saldo konec oktobra v višini 2,3 mio dolarjev ni kritičen ob upoštevanju, da je pogodbeni rok plačila pri izvozu 45-60 dni po odpremi. Še nadalje pa predstavlja v uvozu največji problem pravočasno zagotavljanje potrebnega materiala, predvsem strojnih delov, saj so dobavni roki minimalno 8-12 tednov, za ležaje pa celo daljši od 6 mesecev.

V začetku oktobra smo izvršili plačila avansa za UHP peč v okviru najboljšega projekta »Racionalizacija in ekološka sanacija proizvodnje v jeklarni II«.

IZVOZ POD NAČRTOM

V oktobru smo operativni konvertibilni plan dosegli le 96,6 odst. Načrtovana izvoza niso dosegli v Valjarni, Jeklovleku, Strojih in delih in Vzmetarni. Vzroki za nedoseganje plana so v zaostankih, pomanjkanju naročil zaradi cenovne nekonkurenčnosti in neenakomeren odvzem v špediciji.

Tako bi lahko Valjarna glede na zaključene količine imela večji izvoz, če bi kupci odvzeli izdelano blago in bi dobili pravočasno vložek iz Kovačnice. Kovačnica še vedno bremeni večja količina izdelanega jekla v špediciji za firmo SM Düsseldorf. Jeklovlek ima glavni problem v pomanjkanju naročil za luščeno jeklo, pri brušenem pa zaostanke tudi prek enega leta. Jeklolivarni primanjkuje naročil zaradi previsokih cen, vendar je bil plan dosežen. Stroji in deli imajo veliko zaostankov pri izdelavi valjev, ki so posledica kasnitve vložka, kasnitve pri termični obdelavi in izmečka pri mehanski obdelavi.

Tudi ostali tozdi, ki jim že dalj časa primanjkuje naročil, svojih terminskih obveznosti ne izpolnjujejo v skladu s pogodbami.

V oktobru smo pričeli dobivati nova popraševanja za prihodnje leto. Zaradi visoke stopnje rasti naših proizvodnih stroškov in padanja cen na Zapadu se težko vključujemo v mednarodno menjavo. Za naročila za I. kvartal 1990 bi bil sedaj že skrajni čas, da bi jih dobili, a jih žal nimamo.

NABAVA DOMA V ZNAMENJU NEREDNIH PLAČIL

Oskrba z materiali se je v zadnjem obdobju dokaj normalizirala. Ta trend pa je porušila neugodna likvidnostna situacija, saj so nekateri dobavitelji zaradi nerednih plačil že ustavili dobave. Kljub temu da zaenkrat dobavljamo le tisto, kar je nujno za proizvodnjo, tudi tukaj ni možno zagotavljati kakovostnih plačil, kot jih postavljajo naši dobavitelji.

Problematika ostalih materialnih tokov se nanaša predvsem na tiste materiale, kjer zaradi daljših tehnoloških postopkov v proizvodnji ne dosegamo želenih terminov. To so področja dela črne metalurgije in ulitkov sive litine ter barvnih kovin. Pri črni metalurgiji nastajajo težave tudi v kvaliteti. Nerešene so nekatere reklamacije za jekleno pločevino za proizvodni program TRO in za cevi za proizvodni program Stroj in delov. Nadomestila lahko zagotovimo šele po obojestransko rešenih reklamacijah.

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	oktob.	zbir	oktob.	zbir	oktob.	zbir	oktob.	zbir	oktob.	zbir	oktob.	zbir
JEKLARNA	87,7	90,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	63,1	71,0	48,9	60,8	317,3	140,3	103,8	76,8	550,4	185,0	297,3	136,5
VALJARNA	80,1	88,4	77,8	90,2	521,0	257,8	88,7	127,4	451,0	268,4	529,4	256,6
KOVAČNICA	103,7	104,2	128,2	115,0	701,6	304,8	132,5	48,8	675,8	129,9	703,9	320,5
JEKLOVLEK	71,3	89,5	75,2	92,2	528,3	260,1	87,3	79,1	442,2	176,7	537,6	269,2
TEŽKI STROJNI DELI	73,9	75,8	76,5	103,5	545,3	248,0	-	-	-	-	399,0	227,6
ORODJARNA	75,0	79,4	77,1	76,9	471,5	159,5	488,8	157,3	2704,4	532,3	449,5	155,8
STROJI IN DELI	42,8	83,4	30,9	87,7	299,1	185,6	47,6	106,0	250,7	174,3	351,9	197,9
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	79,2	76,3	77,0	73,2	580,2	217,4	121,7	87,3	643,2	208,0	544,8	222,2
- GREĐICE	459,9	165,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	220,2	109,5	77,0	73,5	584,4	219,2	123,4	88,5	652,1	210,5	546,5	224,1
PNEVMATIČNI STROJI	71,5	95,7	76,2	98,6	542,0	297,7	110,9	176,0	560,4	294,4	541,0	297,8
VZMETARNA	63,7	78,8	68,8	79,9	532,8	224,2	64,9	80,7	342,2	176,1	555,2	229,8
REZALNO ORODJE	80,1	86,4	80,1	89,9	772,4	295,8	122,0	124,5	632,9	256,8	814,2	307,5
KOVINARSTVO	37,4	77,7	43,1	74,6	286,5	183,7	24,8	23,2	137,1	66,6	331,5	218,9
ARMATURE	115,7	111,5	110,2	117,1	644,6	256,0	113,2	99,7	624,7	233,9	692,1	308,5
BRATSTVO - PILE	59,0	73,9	43,6	79,1	411,2	171,7	-	-	-	-	411,2	171,5
MONTER	87,2	93,4	94,4	96,6	466,0	205,3	189,4	116,1	998,1	299,6	377,1	189,7
KALILNICA	-	-	-	-	222,6	113,5	-	-	-	-	222,6	113,5
STORITVE DRUGIH TOZDJS	-	-	-	-	349,2	149,3	-	-	-	-	343,1	143,9
DELOVNA ORGANIZACIJA	83,7	89,7	80,3	91,7	501,2	236,8	92,2	104,0	477,2	210,0	504,1	241,8

BESEDA DELAVCEV

O VERI V JUTRI

Danes pišemo leto 1989, ko nam ni z rožicami poslano. Na rakovi poti da smo, kaže statistika vsak dan bolj neizprosno: s slabimi poslovnimi rezultati tozodov in železarne kot celote, z zavoženim gospodarstvom in s skrhanimi mednarodnimi odnosi v Jugoslaviji.

Jutri bomo pisali leto 1990, v katerem nas po besedah predsednika zvezne vlade čaka »hoja s krvavimi nogami«, če bomo želeli uresničiti vse zadane si reformne naloge. Novih, zahtevnih nalog pa tudi v železarni ne bo manjkalo, saj bomo morali zaživeti kot podjetje in izpeljati reorganizacijo.

Za tokratna mnenja, zbrana na prehodu iz enega leta v drugo, iz enega obdobja v drugo, smo naše delavce zato vprašali, kaj si s pozicije »danes« obetajo od »jutri«, kam se jim zdi, da plovemo, so optimisti ali pesimisti glede prihodnosti.

Peter Ofič, ključavničar v Pnevmatičnih strojih:

ŽELIM SI, DA BI SE STVARI IZBOLJŠALE

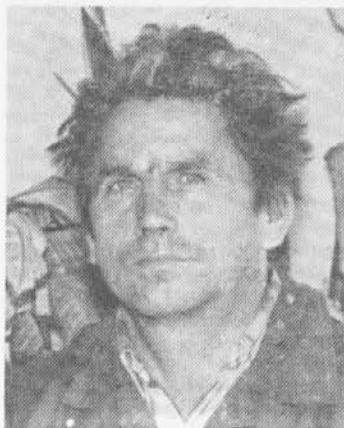
»Če bo še zmeraj šlo naprej tako, kot gre zdaj, pričakujem, da bo zmeraj slabše, ne boljše. Stvari bi morali imeti bolj organizirane. Tu mislim tudi na naš oddelek, ko ne pripravijo pravočasno dela. Šele takrat se spomnijo na organizacijo, ko bi lahko delo že teklo. Tako pa stroji stojijo, mi smo pa oškodovani. Tudi glede discipline pri nas ni vse v redu. Jaz vse to opažam, če pa rečeš kaj, pravijo, da si »tožen-grošč«, da »ležeš komu v rit«, in da »hinavščino špilaš«. Mislim, da ni pošteno in ne lepo, da se to tako dogaja.

Ceprav sem zaradi hrbtnice invalid, rad sprejemam vsako delo in tudi rad delam. Ker moram večkrat opravljati bolj zahtevna dela, sem po 27 letih zaposlil za eno skupino več, pa so mi odgovorili, da nimam pogojev za to. Je pač tako: če delavec

kaj prosi, ni možno, drugače pa te nihče ne vpraša, ali lahko delaš.

Ze leta in leta tako gre. Le malo-kdo se zavzame za stvari, ki bi celemu tozdu prav prišle. Menim, da bi morali tisti, ki vodijo proizvodnjo, malo bolj odpreti oči in boljše voditi. Če ne, bo tudi po reorganizaciji šlo na slabše, ne na boljše. Jaz tega ne govorim le zato, ker bi samo na sebe gledal, na splošno si želim, da bi se kaj izboljšalo. Zato povem odkrito, kot mislim.

Drugače pa si želim, da bi lahko še naprej imel svoj hobi – izdelovanje iz lesa. Sodelavci se večkrat pogovarjamo, kaj eden počenja v prostem času, kaj drugi. Nekateri mi sicer pravijo, da bi raje tisti čas šel v gostilno na pivo. Jaz pa sem rajši zraven svoje družine, ki sem si jo spet ustvaril. Meni družina ogromno pomeni, več kot karkoli.«

Peter Ofič

Rajko Šušelj

Branko Plešej, pomočnik topilca v minilivarni:

BOJIM SE, DA BI BILO ZMERAJ SLABŠE

»Mi še imamo naročila, a so vedno zahtevnejša. Zato menim, da bi morali imeti več strokovnjakov, pa ne takih, ki se samo delajo strokovnjaki, teh je preveč, pač pa pravih, sposobnih. Tukaj je bolj tehnologija kriva, da ni vse v redu. Boljši bi morali biti tudi pogoji dela, čeprav je treba reči, da so se ti v zadnjem času že nekoliko izboljšali, boljše, spodobnejša tudi delovna sredstva. Če bi vse to bilo, se ne bojim za prihodnost našega obrata, če so le naročila, no, pa seveda, če bi bile še lepe plače, kar zdaj niso glede na delo, ki ga opravljamo, in če bi bil malo bolj človeški odnos vodstvenih do nas delavcev. Tako pa je že dosti težko dobiti, ker bi radi, da se s čim manj delavci čim več naredi. Če so pravi odnosi, mislim, da se več naredi, imaš neko silo, ki te žene.

Kar se tiče železarne, menim, da bo lažje poslovala zdaj, ko je podjetje, ker ne bo več tako velika in ko bo reorganizirana. Mislim, da bo zaradi tega šlo boljše. Res ne bi bilo v redu, če bi šlo še vse po starem naprej, potem te je res lahko strah za prihodnost, predvsem prihodnost naših otrok.

Če bi imel možnost, bi sam tudi rad šel v šolo, da bi strokovno napredoval, če bi imel možnost delati na računalniku.

Ceprav sem po naravi optimist, in rajši kaj veselega povem, kot da bi se kregal, da vsi bolj z veseljem delamo, se bojim, da bi bilo zmeraj slabše. Doma samo jaz zaslužim, punca ne dobi službe. Ves dohodek je tako odvisen od mene, in če malo dobim, gre večinoma vse za hrano, za drugo pa ne ostane kaj.«

Rajko Šušelj, tehnolog za toplotno obdelavo v RPT:

SEM OPTIMIST

»Jaz sem optimist, kar se tiče železarne in kraja, ker človek moraš biti optimist. Menim, da se bomo z v redu, z zavzetim delom, ko se bo vsak maksimalno angažiral, izvlekli iz krize. Na čem gradim ta optimizem?

Prvič je to reorganizacija, upam, da nam bo veliko prinesla, ker verjamem v ljudi, v Korošce, v naše sposobnosti, saj smo se še zmeraj izvlekli iz kriznih situacij, to je že naša tradicija. Se dobro se spomnim krize, ko sem bil štipendist, in so nam zablokirali račun, po tem pa mislim, da železarna še ni bila v resni krizi. Tudi zdaj še ni, le navaditi se moramo na nov način poslovanja in se mu prilagoditi.

Drugi moment, na katerem gradim svoj optimizem, je modro ravnanje poslovnega odbora, ko ni pristal na holding s sozdom. Upam, da bomo pri tej odločitvi vztrajali in da bomo znali denar, ki ga sami zaslužimo, sami pametno porabiti.

Tretji moment je odprtost v izvoz oz. možnost povezovanja z Evropo. Seveda pa nas tu čaka še veliko dela, saj se bomo morali začeti odlo-

čati za tehnologije, ki porabijo čim manj energije, iti v finalizacijo itd.

Nadalje gradim svoj optimizem na tem, kar smo zapisali v statutu in v nekaterih drugih zakonih, ko se bo vsak bolj bal za svoje delovno mesto in bo moral delati bolj odgovorno, če bo hotel še imeti delo. Seveda pa je za to potrebna tudi prava stimulacija. Za zdaj ocenjujem, da je politika PO o OD aktivna, to je pozitivno, a kaj, ko nam inflacija vse izjūči.

Če pogledam še čez fabriški plot in čez slovenske meje, menim, da je za nas največja katastrofa, da v Prištini teče kri po ulicah, v Beogradu pa plešejo ob sprejemu amandmajev k ustavi. To, mislim, da prizadene vsakega svobodno mislečega, in v taki državi si človek ne želi živeti.

Če se bomo držali vseh smernic, ki sem jih prej omenil, menim, da imamo v Železarni Ravne vse pogoje, da uspemo, da postanemo moderna evropska tovarna. Moramo uspeti – zaradi sebe, predvsem pa zaradi družin, ki jih imamo, da bi čim boljše živeli.«

Renata Haber, kuharska pomočnica v jedilnici pri Meži, Družbeni standard:

SAMO DA DOBIM STANOVANJE, PA BO

»Jaz se ne obremenjujem z vprašanjem, kaj bo s prihodnostjo, ker imam sprotih problemov dovolj. Moj največji problem je stanovanje. Zdaj nas živi osem v trisobnem stanovanju in ker v železarni še med prvimi sto na listi nisem, sem zaprosila za solidarnostno stanovanje, kjer mi nekoliko bolje kaže. Res nujno potrebujem svoje stanovanje, kajti problem ni samo v tem, da je gneča, ampak v tem, da se otroci drug

od drugega nalezajo boleznimi. Tako sem kar naprej v bolnišnici, kar se mi pozna na plači, cene pa tako veste, kakšne so. Cene me skrbijo in če bodo še naprej tako divjale, bo treba krepko zategniti pase.

Trenutno se mi vsi drugi problemi zdijo v primerjavi z mojim stanovanjskim nepomembni. Samo da dobim stanovanje, potem bo že šlo nekako.«

Izet Osmanagić, skupinovodja vlivališča v novi jeklarni:

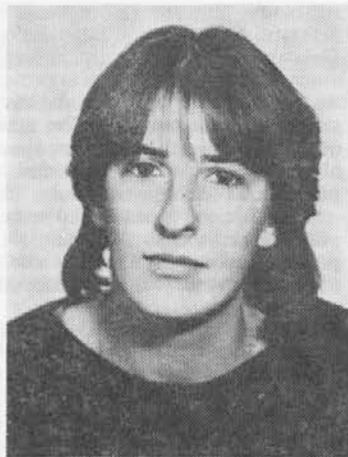
V KRIZI SE JE TREBA BORITI

»Kritičen položaj v Jugoslaviji se vsekakor odraža tudi v našem okolju in v železarni, čeprav se po moji oceni v železarni še niti ne zaveda-

mo, v kako globoki ekonomski in politični krizi smo, kajti železarna ima svoj renome na domačem in tujem tržišču.

Branko Plešej

Renata Haber

Izet Osmanagić

Vinko Lesičnik

Osebnostno vidim situacijo tako: izredno slabe razmere so na tržišču, mislim pa, da bomo velik korak naredili s to reorganizacijo železarne, enako tudi z reformami ZIS, veliki obeti so tudi z Evropo '92, s tem se odpirajo veliki vidiki na vseh področjih. V to vse imam zaupanje, prav tako v ljudi, v naše vodstvene strukture. V tozdu opažam precejšnje prizadevanje, od ravnatelja naprej. Pomembna je kvaliteta dela, to nam dopovedujejo. Kolikor se dela, da se kvalitetno naredi s čim manj stroški. Mislim, da je to že v zavesti ljudi in če bodo naročila, je lahko rezultat samo še boljši.

Zahteve po boljšem delu so tako pri nas stalno prisotne in menim, da se na boljše delo ni težko privaditi. Mene bolj skrbi socialni položaj delavcev. Vemo, kakšne so cene, vemo, da je v teh cenah vračunano delo in nedelo. Seveda se to vse odraža na delavcu, čeprav praktično človek nima izbire. Sprjazniti se mora z zaostritvami na vseh področjih, pri delu in v privatnem življenju. Seveda pa se za boljše delo pričakuje

boljše motiviranje v obliki plačila. Sploh v Jeklarni, kjer so zahtevni pogoji dela, je treba razmišljati o primerni stimulaciji.

V krizi se je vedno treba boriti, da bi postalo boljše. Jaz sem v Jeklarni, v politiko se ne maram vmešavati – čeprav zdaj mislim, da nam mednacionalni spori zelo škodujejo, ne samo Slovencem, ampak tudi delavcem iz drugih republik, ki živijo tukaj – prav tako se ne morem spuščati v vodenje, ne v plasiranje jekla – odgovorno, vestno moram opravljati le svoje delo in to bi moral vsak med nami. Zavedati se moramo, da je zdaj še čas, tudi za naše naslednike. Če se bomo mi zdaj potrudili in šli pravo pot, potem se nam ni treba bati za tiste, ki pridejo za nami. To je naša dolžnost in škoda, da že tisti pred nami niso tako pozitivno mislili, da niso čutili potrebe po tržnih zakonitostih, in zdaj je, kar je.

Sicer pa je danes težko biti pesimist ali optimist. Ravno takrat, ko gledaš stvari optimistično, se pokaže drugače.»

Vinko Lesičnik, elektrovzdrževalec v Kovačnici:

NIKOLI NI STO LET SLABO IN NE STO LET DOBRO

»Mislim, da o prihodnosti vsak razmišlja, ne vem, če je danes kje kakšen flegmatik, ki bi mu bilo čisto vseeno, kaj se dogaja.

Po naravi sem nekaj med optimistom in pesimistom. Tako si mislim in se tolažim, kot pravijo stari ljudje, češ da ni sto let slabo in ne sto let dobro.

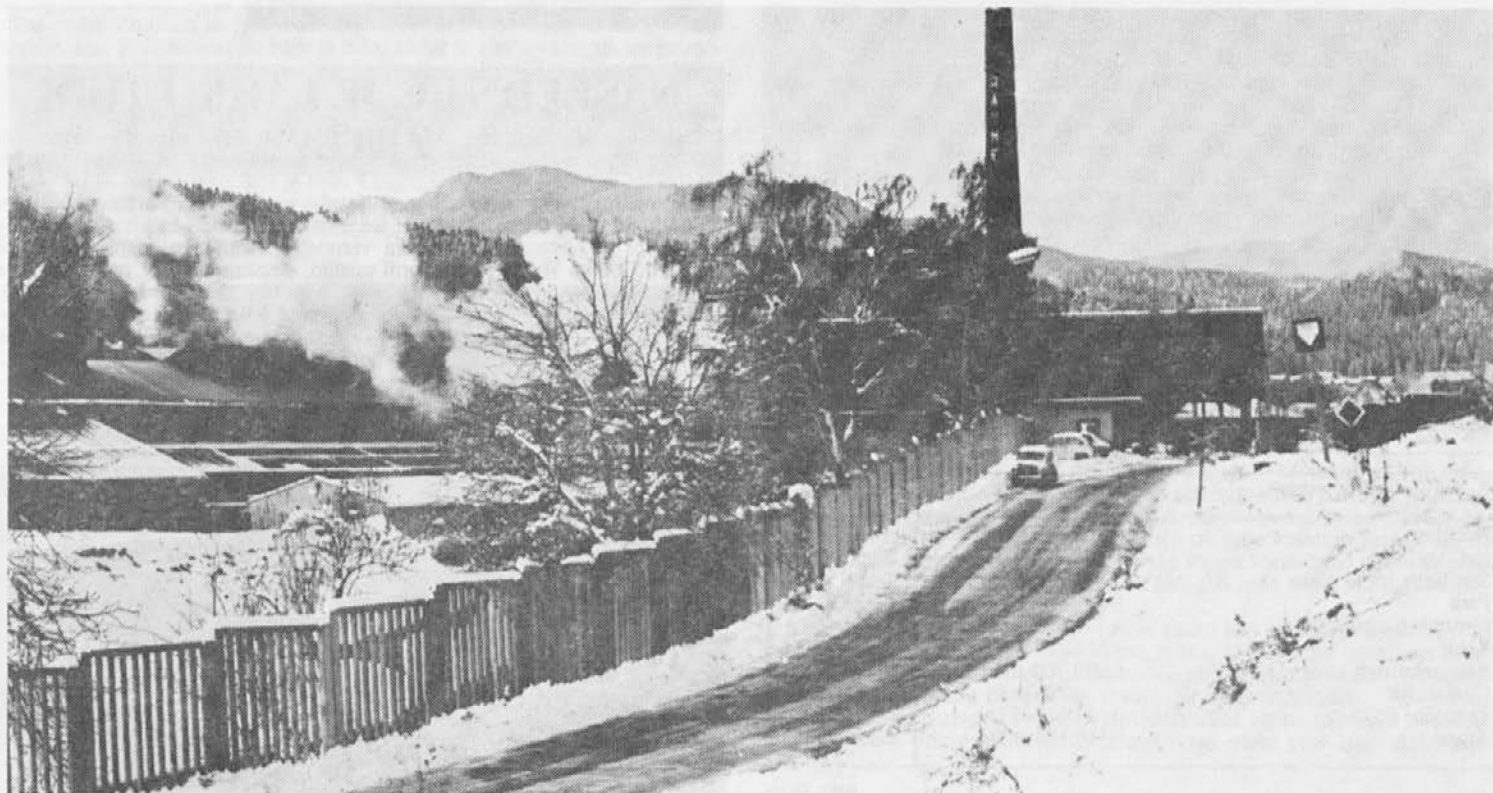
Ce je zdaj slabo, se moramo truditi, da bi bilo bolje. Kar se jugoslovanskega gospodarstva tiče, mislim, da je dobro, da se odpiramo v Evropo, da pa bomo morali naše gospodarstvo ločiti od politike, če hočemo, da bo šlo; kar pa se tiče železarne, pa veliko dam na reorganizacijo.

Reorganizacija je potrebna, to moramo vedeti, po njej se mora spremeniti na bolje. Glede tega sem optimist. Tu je taka stvar: mi imamo v

podjetju dovolj strokovnjakov, ki pa so zdaj zaposleni na neprimernih mestih, na drugih mestih pa bi več dajali, kot dajejo. Upam, da bo reorganizacija to naredila, da bodo ljudje nameščeni tja, kjer bo od njih korist.

Od reorganizacije tudi pričakujem, da bo zmanjšala število zaposlenih, čeprav je treba vedeti, da ni na vseh mestih preveč zaposlenih. Ločiti je treba, kje jih je preveč in kje ne. Za svojo usodo se ne bojim, ker mislim, da bomo vzdrževalci še zmeraj potrebni. Pa še to pričakujem od reorganizacije, da bomo po njej povečali izkoristek delovnega časa in postali bolj disciplinirani. Strah za delovno mesto nas bo vodil v to.«

Helena Merkač

ZA RACIONALNO OGREVANJE DELOVNIH MEST

V Energiji zastavili posebno nalogo

Stroški energije za centralno ogrevanje in lokalna ogrevanja v proizvodnih halah predstavljajo v skupnih stroških energije železarne okoli 5 % ali v enoletni ogrevalni sezoni po zdajšnjih cenah okoli 120 milijard din.

To je veliko, zato so se v Energiji odločili, da se lotijo akcije za zmanjšanje porabe tako toplote za centralno ogrevanje kot za zemeljski plin, ki ga uporabljajo za lokalna ogrevanja po obratih. Seveda ne povsod, ampak tam, kjer je poraba neracionalna. Porabo bi radi zmanjšali za 1 %.

Kot je povedal vodja službe energetskega gospodarstva v Energiji inž.

Franč Oderlap, so si v ta namen zastavili vrsto nalog. Tako nameravajo na področju centralnega ogrevanja:

- uskladiti dejanske temperature s predpisanimi, predvsem v mehanskih proizvodnih halah
- obdržati le eno ogrevanje v halah, kjer sta zdaj vgrajeni dve vrsti ogrevanja (vročevodno in plinsko)
- dosledno kontrolirati delovanje avtomatike za vodenje ustrezne temperature

- z meritvami zasledovati izkoristek ogrevalnih naprav (klimatskih), pri katerih se del toplote prezračevalnega zraka ponovno vrača v halo
- pospešiti vgradnjo ventilatorjev za vračanje toplote izpod stropov, kjer ugotavljajo pri že vgrajenem načinu ugoden učinek
- s toplotnimi števci zasledovati dejanske porabe toplote in s porabljenimi količinami vplivati na odločitve o rabi energije.

Na področju uporabe zemeljskega plina za lokalna ogrevanja delovnih mest pa v Energiji ugotavljajo, da je ponekod poraba še bolj neracionalna kot pri centralnem ogrevanju. Zato je njihov namen s tem seznaniti odgovorne ljudi in nanje tudi vplivati. Tu je zaslediti dokaj malomaren odnos do naprav (kamini in v manjši meri grelci infra), saj ljudje fizično uničujejo ventile in grelna telesa. Je pa pri ogrevanju z zemeljskim plinom še to, da je pri kaminih izkoristčnost toplote manjša, čeprav znaša poraba plina 2,4 m³/h (cena plina je 8000 din). Velikokrat namreč gorijo kamini in prazno.

V Energiji so se akcije za racional-

nejšo rabo energije za ogrevanje v železarni lotili resno in odgovorno. Delavce, ki delajo na področju ogrevanja oz. porabe toplote za te namene, so seznanili s predvidenimi aktivnostmi in se dogovorili, da se vsak od njih aktivno vključi v akcijo – z obveščanjem o neprimerni porabi, s predlogi za racionalnejšo porabo itd.

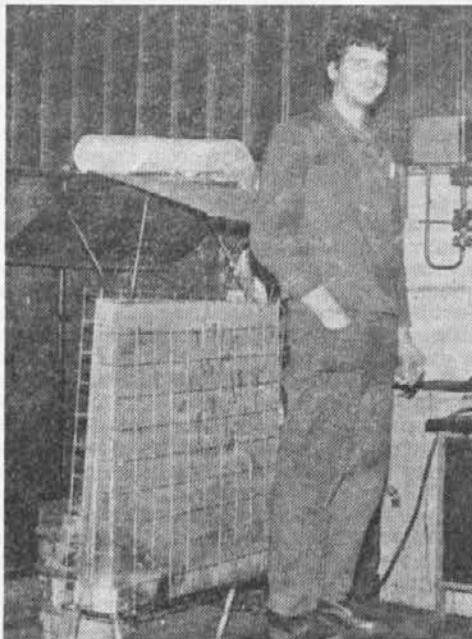
Seveda je o tem, za koliko se bo poraba z akcijo dejansko zmanjšala, preuranjeno govoriti. Po besedah tov. Oderlapa pa je ugotovljeno, da

se z merjenjem poraba zmanjša tudi do 25 %.

Torej je pomemben odnos posameznika do porabe energije. Zato želi vodstvo Energije tudi prek naših glasil animirati vse delavce, da se v akcijo za manjšo porabo naše ogrevalne energije vključijo. Prosijo, da vse nepravilnosti v zvezi z ogrevanjem delovnih mest sporočajo v kolonialno na tel. 4555 ali direktno na vodstvo Energije. Apelirajo pa tudi, da upoštevamo naslednje:

- PLINSKE KAMINE IN GRELNICE INFRA UPORABLJAJTE LE, KO JE RES TREBA!
- ČE VAM JE VROČE, NE ODPRITE OKNA, PRIPRITE VENTIL NA RADIATORJU!
- VAŠ PRISPEVEK K VARČEVANJU Z ENERGIJO NIŽJI VAŠI IN NAŠI STROŠKI!
- 1°C MANJ V PROSTORU 6 % MANJŠA PORABA ENERGIJE!
- NE UNIČUJMO IN NE ODTUJUMO MERILNE IN REGULACIJSKE OPREME (ARMATURE)!

H.M.

Pri kaminu

OSKRBA Z ENERGIJO V OKTOBRU

Zaradi podražitev vseh vrst energije v oktobru so tudi stroški energije močno porastli. Po okvirnih izračunih, ki smo jih naredili za mesec oktober, znašajo skupni stroški porabljene energije v železarni (brez dislociranih tozdov) 106,1 milijarde din. Na tono skupne proizvodnje znašajo stroški energije že 2,73 milijona din, na blagovno proizvodnjo pa 10,28 milijona din.

Oskrba porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti je bila normalna. Za normalno oskrbo porabnikov s kisikom pa smo dodatno dobavili iz Tovarne dušika Ruše 81.450 kg kisika, kar je 15,55 % od skupno porabljene. Zbrali smo še 3.800 l odpadnega olja in z destilacijo pridobili 700 l čistega nitro razredčila.

Količinske porabe energentov so bile v mejah plana, delno smo prekoračili plan le pri pari, centralni kurjavi in čistem dušiku.

Pregled proizvodnje kaže na 15 % padec proti lanskemu oktobru in 13 % proti planu. Posledica tega je porast specifičnih porab energije, na katere pa je vplival tudi pričetek centralnega ogrevanja.

1. Primarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Elektro energija	18.673.900 kWh	47.708.866
Zemeljski plin	5.186.676 Sm ³	39.585.094
Butan propan	18.480 kg	196.064
Mazut	337.020 kg	2.480.275
Koks	2.520 kg	28.274
Karbid	8.788 kg	190.260

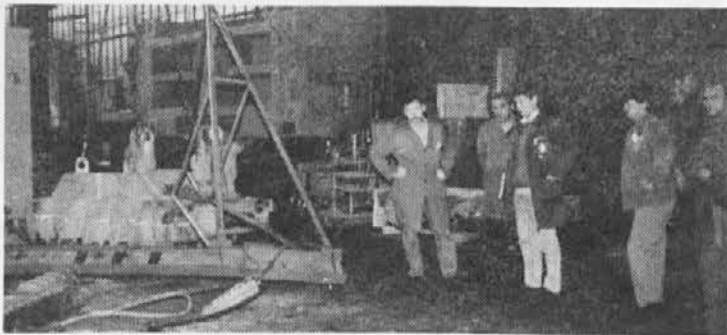
2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v 000 din
Acetilen	3.167 kg	423.742
Ind. voda	1.668.216 m ³	2.402.594
Sanitarna topla voda	10.976 m ³	434.319
Para	5.179.900 kg	6.728.097
Centralno ogrevanje	4.736.000 MWh	8.301.467
Kisik	510.239 kg	5.303.458
Komprimirani zrak	6.288.700 m ³ n	2.774.373
Čisti dušik	296 m ³ n	15.716
Tehnični dušik	42.240 m ³ n	154.256
Argon	10.194 m ³ n	954.292

Jože Oder

NASLEDNJIČ JE LAHKO TUDI ŽRTEV

Delovnih nezgod, v katerih ni poškodovan človek, v službi za VPD in VO nimajo registriranih veliko – letos le dve. Seveda se jih zgodi več, a žal – kot je povedal pooblaščen varnostni inženir za mehanske tozde dipl. inž. **Mirko Vošner**, odgovorni mislijo, da nezgoda brez poškodovanca ni informacija za njihovo službo. Pa je, in na to želimo s primerom iz SiD, ko je odpovedal žerjav, opozoriti. Če namreč v nesreči na srečo ni bil poškodovan človek prvič, ne drugič – napaka pa se ponavlja, je lahko človek udeležen tretjič! Zato ni dovolj le sproti popravljati napak, treba je odpraviti vzrok – da se poceni šola ne spremeni v drago, ko se poškoduje človek. Prav to – varstvo človeka, delavca – pa je naloga našega VPD.

H. Merkač

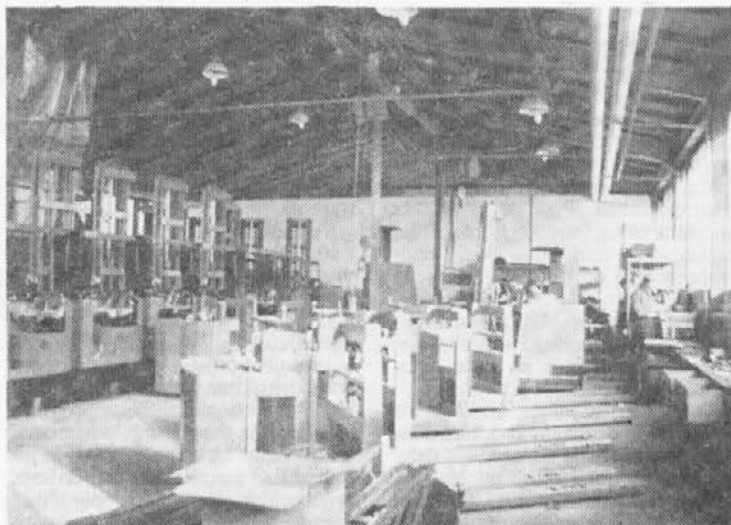
Ali bodo Monter d.o.o. »nosili« viličarji?

Monter širi proizvodnjo električnih paletnih vozičkov (viličarjev) od letošnjih 400 kosov na 700, kar predstavlja približno polovično načrtovane proizvodnje v letu 1990. Gre za sodelovanje z nemško firmo Jungheinrich, ki poteka prek Smelta že osmo leto in dobiva vedno večji obseg. Nekaj teh viličarjev se proda tudi po Jugoslaviji – trenutno 200, ki jih servisira Monterjeva ekipa montažerjev, ki tako dobijo informacijo o kakovosti izdelkov iz »prve roke«.

Krog sodelujočih pa se širi v slogu čim večje prodaje domače pameti. V soglasju s Smeltom in nemškim partnerjem že nekaj mesecev preizkušajo elektroniko iz mežiškega Toma.

Kako potekajo priprave za uspešno delitev dela na evropskem trgu? Dorelo je spoznanje o nujnosti sprememb v organiziranju, ki jih zahteva serijska proizvodnja: od informacijskega in materialnega pretoka do prostorov, ustrezne lakirnice in usposobljenih ljudi.

Problem urejevanja dokumentacije razrešujejo ob pomoči strokovnjakov iz Zelezarne Ravne in Smelta. Gre za računalniško tehnologijo, ki bo prevetrila celotno organizacijo. Prostor za oplesk doživlja rekonstrukcijo – sodobne lakirnice sredstva še ne dopuščajo. Proizvodne kapacitete so dovolj velike, tako da se ob ugodnem stanju naročil tudi pri ostalih proizvodnih programih obeta kakšna zaposlitev. Perspektive torej so, vendar so predvsem odvisne od konkurenčnosti na trgu. Zatečeno stanje (oktober) kaže, da so predstavljali osebni dohodki kritičnih 50 % v eksterni realizaciji. Ta podatek je ob zaostajanju OD za železarno sprožil alarm in skriva v sebi zaenkrat precej neznank – zunanji vplivi in notranje slabosti. Kakorkoli že – razvoj kadrov in hitrejši razvoj organizacije dela sta na potezi. V razvitem svetu je znanje že dolgo prvi proizvodni dejavnik. Gre torej za prednostno investicijo.

Končna montaža viličarjev

Glede organiziranosti, ki ima za marsikoga izmed nas skrivnostni pomen, se mi vriva misel: ena od sorodnih besed je urejenost. To se gotovo sliši manj zapleteno, in kar je razumljivejše, lahko prej zaživi.

S. Š.

POČAKAJ NA ... MAJ

V letu 1989 je bila rubrika Novic Klici na št. 6304 dokaj pestra. S pomočjo delavcev smo obdelali marsikatero pomanjkljivost v železarni in v kraju. Marsikaj so po posredovanju »sedme sile« popravili – včasih hitro, včasih po ponovnih posredovanjih, nekateri grehi pa so ostali in čakajo, da se jih bo prihodnjo sezono spet kdo lotil.

Med njimi smo se danes namenili obdelati dva, vendar pri prvem delno zamujamo, medtem ko je drugi najbrž neozdravljiv.

REKONSTRUKCIJA PO REORGANIZACIJI?

Prvi greh. Odkar hodimo iz uprave na malico v stavbo Pnevmatičnih strojev, smo se jezili nad slabo konstruirano cesto, ki jo pri tem prečkamo, in sploh nad nemogočim vodom v jedilnico. Ob lepem vremenu se sicer ni kaj jeziti, kadar pa je deževalo, je bilo treba skakati čez veliko lužo ob robu ceste. Zmočilo se je navadno tudi celotno stopnišče, ki vodi v podzemlje, kjer je jedilnica. Se huje je bilo, kadar je zmrzovalo; da ne govorimo o snegu, ki ga pozimi nasuje – če sneži z vetrom – vse do vrat bifeja in jedilnice.

Cprav smo, kljub večkratnemu obravnavanju v Novicah, mislili, da bomo nevarnosti rešeni šele po reorganizaciji, so nas strokovnjaki tozda PII delno prehiteli, in v novembru poskrbeli za odtok vode s ceste. No, vse ostalo bo še naprej tako, kot je bilo. Upajmo, da se na mokrem ali zaledenem stopnišču čez zimo ne bo kdo huje poškodoval. Tedaj bi se res utegnulo zgoditi, da bi po reorganizaciji dočakali še rekonstrukcijo vhoda v jedilnico pri Pnevmatičnih strojih.

V VARSTVU ŠTIRIKOLESNIKOV

Drugi greh, na katerega nas opozarjajo delavci – kolesarji, je bolj trdovraten. Vleče se vse od časa, ko so podrlj staro upravno poslopje na vzhodu železarne. Hkrati so namreč odstranili pokrito kolesarnico znotraj železarniškega plotu. Vse od tedaj se vlečejo obljube vodilnih železarne, da bomo zgradili novo kolesarnico, kjer bodo kolesa varna pred tatovi in pred dežjem. Bivši predsednik PO je dal tako obljubo pred nekaj leti tudi za Novice. Vendar je bila to prazna obljuba.

Klici v zvezi s tem se še vedno vrstijo vsako leto na začetku sezone. Počakajmo torej na prihodnji maj. Bomo videli, kako bomo vprašanje kolesarnice začeli reševati tedaj. Ali bomo ugodili željam pristašev zdravega, rekreativnega prevoza na delo in zavarovali njihove konjičke – ali pa jih bomo še naprej prepuščali varstvu štirikolesnikov ter na milost in nemilost tatov kolesnih delov, ki se zunaj železarniškega plotu prav lepo skrivajo za avtomobili.

M.P.

PODJETJE ŽE, KAJ PA ZDAJ?

Po referendumski odločitvi 15. novembra, pravno pa po vpisu v register bomo družbeno podjetje Železarna Ravne. Prav pa je, da se vprašamo: Kaj je podjetje oziroma kaj sedaj? Je zgolj novo ime? Je nova preobleka prek stare, a ukrojena po modi?

Odgovorili bi lahko: pravnoorganizacijsko je preobleka sešita na novo, tudi ukrojena je po zadnji modi, bila pa bi naj tudi praktična.

Osebnostno ocenjujem podjetje za moderno in praktično preobleko sedanje organizacije združenega dela. Ali je ta preobleka tudi udobna, pa bo ocen nedvomno veliko. Prvič zato, ker smo v novo železarsko obleko odeti vsi, ker se večina v (po)nošeni obleki kar dobro počuti in drugič zato, ker v tem primeru osebna občutja naravnost ne štejejo, a so in moramo z njimi računati.

Pa pustimo primerjalno besedno igro in se ozirom na podjetje kot novo organizacijo z novo proizvodno in predvsem poslovno vsebino. Predtem pa se pregledno sprehodimo skozi povojne spremembe gospodarskega sistema in njegove organizacije.

Sprememb in usklajevanj je bilo nešteto. Vse so težile za preobrazbo v takoimenovano združeno delo kot najvišji (izvirni) cilj v jugoslovanskem gospodarskem (družbenem) modelu. Vsaj povod zanje, če je bil cilj združeno delo ves čas vodilo vseh povojnih družbenih, gospodarskih in političnih sprememb, pa so nedvomno bile družbene in gospodarske krize. Ker gospodarske reforme za izhod iz krize niso uspeli, »uspele« pa so reforme političnega sistema, gospodarstvo zavoljo slabe (napačne) terapije nikoli ni ozdravelo. O zares živahnem dogajanju na tem področju pove največ naslednje:

– Uvajanje samoupravljanja v podjetju po letu 1950 pod geslom »Tovarne delavcem«. Da je zgodnjega petdesetega leta z zakonom uvedeno samoupravljanje bolj odgovor Informativno kot pa realna možnost, sedaj menda ni bogokletno reči:

– (pre)več inovativnih ustavnih in zakonskih posegov za preobrazbo podjetij na temelju socialističnega samoupravnega organiziranja gospodarstva. Ze postopno izgubljen vsebina tedanjega podjetja je bila z ustavnimi dopolnili v letih 1969 do 1974 tudi odpravljena (ukinjena)

– ustava iz leta 1974 in iz nje izpeljan Zakon o združenem delu sta politični in gospodarski sistem v celoti prenovila.

To skoraj dvajsetletno obdobje več ali manj poznamo prek tozdov, sozdov, sisov in podobnih organizacij, zgrajenih na temelju združenega dela. Danes bi radi to, sicer dolgo in kar udobno obdobje, čimprej pozabili. Upravičeno ali ne, to sedaj niti ni pomembno. A človek dobi vtis, kot da smo se zbudili iz more in stopili (vrnili) prerojeni v dobro staro podjetje. Zame pa sedanje podjetje ni niti staro niti dobro. Je preprosto nov pravno organizacijski okvir za trdo podjetniško gospodarsko dejavnost sedaj in jutri. Podjetje

ne temelji več na združenem delu, na oblasti dela in njegovih izpeljavah v pravice kot cilj in sredstvo samoupravnega sistema, temveč na oblasti dela in kapitala, več oblikah lastnine, poslovnosti, razmejenih pristojnostih in odgovornosti s še vedno zadosti kvalitetnega upravljanja.

Podjetništvo kot oblika in vsebina delovanja podjetja je kompleksno področje in ima vrsto izhodišč. Tudi za delovno organizacijo ta področja in izhodišča sicer niso bila neznana. O njih smo kar naprej govorili, jih uporabljali v strateških usmeritvah, pri zasnovah politike, v poročilih, planih, političnih nastopih. A pridjan jim je bil ideološki nadih, pa čeprav kategorije podjetništva s tako ali drugačno ideologijo nimajo nič skupnega. Podjetništvo je ali pa ga ni. Nekaj vmes pač ni podjetništvo. Zato napačen sklep, da podjetništvo v samoupravnem socialističnem sistemu odtuja delavca od rezultatov dela, ga sili v podrejen položaj, delavcem pa vlada kot prisila. Govorili smo o dohodku, o pravicah, ki iz njega izvirajo, te pravice delili na tekoče in minule, vse skupaj pa največkrat ni bilo kaj več kot komplicirani delitveni sistemi, v prazno potrošena energija in prepiri.

Tudi v podjetju bo seveda dohodek (dobiček), a kot poslovni cilj dosežen s trdim delom, za njegovo delitev pa si gotovo ne bomo več izmišljali deset ali več kriterijev, pa še toliko ali več meril. Dobiček bo treba ustvariti. Ustvarja ga inovativno in dobro delo, disciplina, obvladljivi stroški, marketing, razvoj, kakovost, racionalna organizacija funkcij, organizacija dela in podobne reči, in ne več ali manj pravic ter pravil za njegovo delitev.

Iz produkcijskih tvorcev – ti pa so tudi delavci in njihovo znanje – je treba »izvleči« čimvečjo korist, izraženo ne le v proizvodnji, temveč potrjeno s prodajo na trgu. Trg pa je surov, ne prizanaša in trajno gotovo ne bo priznal slabe kvalitete, nizke produktivnosti in le dela, ki ga znamo. Stroškovno kalkuliranje cen je seveda možno tudi naprej, če je v okviru tržne, sicer pa bo izdelek prodan pod ceno, zato z izgubo in nobenih možnosti za dobiček ne bo.

In sedaj je tu še podjetnik kot oseba. Taki po zakonu o verjetnosti, gotovo so tudi v Jugoslaviji in v železarni, a v sedanjih razmerah se razviti niso mogli. Samo po sebi tudi sedaj nič novega ne bo nastalo, potrebno je enostavno znati in hoteti ter začeti takoj, kajti podjetniška kultura kot nov način razmišljanja, nova odgovornost nov stil dela lahko le nastane ali pa je ne bo. Notranjih ovir in tudi sistemskih blokad za razvito podjetništvo bo še gotovo zadosti. Iz podjetništva tudi ne bo nič vse dotlej, dokler podjetnik organizacijsko, metodološko in z znanjem ter tudi tveganjem ne bo sposoben opravljati take funkcije.

Prav je, da z uvodno metaforo o oblačilu prispevek tudi zaključimo in poudarimo: Podjetje statutarno omogoča podjetništvo, določa po-

djetnika, ne more pa statut spreminiti navad. V temelju pa vendar nedvomno določa pristojnosti, pove, kdo je podjetnik, kakšne ima pristojnosti, za kaj in komu je odgovoren in kaj se z njim zgodi, če je za razmere tudi kriv. In še naprej: podjetnik ima zares veliko pooblastil in moči, saj organizira delo, predlaga organizacijo podjetja, ukrepa za izvajanje poslovne politike, nadomešča in prerazporeja delavce, disciplinsko ukrepa. To pa so menda že ta pravi vzrodi za uvedbo in izvajanje

podjetništva. Prvi zaresen korak v poslovno podjetništvo v železarni je nedvomno ta prava radikalna organizacija, ki nas bo postavila v ta pravo funkcijo s ta pravim izdelkom, nato pa bo šele v daljšem obdobju sledilo nastajanje nove podjetniške kulture, ki bo nadomestila sedaj usidrane (zaščitene) navade, razvade in nemarnosti.

O podjetništvu in podjetniku za področje delovnih razmerij pa drugič.

Milan Zafošnik

PRODUKTIVNOST PO STALNI CENI PADA

V železarni smo se pred leti odločili za prikazovanje produktivnosti po stalni ceni. Kaj to pomeni?

Vsak proizvodni tozd ima svojo specifično proizvodnjo, ki je razdeljena na določene grupe proizvodov. Da bi se izognili vplivu inflacije in da upoštevamo različen asortiment, smo pri vsaki takšni grupi ovrednotili, koliko dinarjev je vreden 1 kg te proizvodnje. Sedaj za izračun produktivnosti uporabljamo vedno to isto vrednost (kar naj bi pomenilo STALNA CENA).

Potek izračuna za neko obdobje pa je naslednji: vrednost proizvodnje pomnožimo s količino proizvodnje za to obdobje (meseč, leto), prištejemo še vrednost opravljenih internih in eksternih storitev v tozdu (ki se spet ovrednoti glede na indeks rasti cen za to obdobje). Ta indeks mesečno objavlja Zavod za statistiko v Ljubljani. Vse to delimo s številom dejansko opravljenih ur v tozdu (to so ure v breme železarne brez pripravnikov). Tako dobimo vrednost din/t/uro, ki jo lahko primerjamo: mesec z mesecem, kumulativno s kumulativno ali z nekim drugim obdobjem. Pri nas poprečje zadnjih dvanajstih mesecev s preteklimi dvanajstimi meseci. Ta produktivnost se tudi uporablja kot eden od kriterijev za izračun OD.

Kazalec produktivnosti – indeks – pa kaže, ali naša učinkovitost pada ali raste. Za mesec oktober in letošnje kumulativno ter za poprečje zadnjih 12 mesecev so bili rezultati naslednji:

Tozd	oktober	kumulativa	zadnjih 12 mesecev
Jeklarna	87,7	97,1	98,3
Jeklolivarna	78,6	91,5	92,9
Valjarna	90,3	101,7	102,8
Kovačnica	111,8	102,3	102,6
Jeklovlek	70,4	79,3	80,4
TSD	86,9	101,5	99,1
Orodjarna	118,7	89,4	85,0
Stroji in deli	82,4	109,9	115,7
Industrijski noži	116,3	96,6	94,0
Pnevmatični stroji	70,0	104,6	97,5
Vzmetarna	85,3	91,0	89,9
TRO	81,7	86,6	87,2
Kovinarstvo	33,1	70,1	65,3
Armature	96,2	89,7	93,1
Bratstvo	66,7	79,4	81,0
Monter	75,7	79,3	78,4
Delovna organiz.	86,7	97,1	98,1

Letno pa se je kumulativa oziroma poprečje zadnjih dvanajst mesecev gibalo:

leto '87 = 98,2 %

leto '86

leto '88 = 97,9 %

leto '87

Iz tega vidimo, da smo bili v letu 1987 za 1,8 odst. slabši kot v letu 1986, v letu 1988 slabši kot v letu 1987 za 2,1 odst., in v desetih mesecih 1989 slabši od enakega obdobja lani za 1,9 odst.

Po tako izračunani produktivnosti vidimo, da nam ta iz leta v leto pada. Za indeks 100 bi morali ob enakem številu zaposlenih narediti enako kot v enakem lanskem primerjalnem obdobju. Če pa hočemo, da smo boljši, nas mora biti manj zaposlenih ali pa moramo temu primerno dvigniti proizvodnjo.

Franc Urbančič

FUŽINAR ZA RAZVOJ

POSTOPNO UVAJANJE RAČUNALNIKA V MEHANSKI PROIZVODNI INFORMACIJSKI SISTEM

1. UVOD

»Strahoten pok in trušč podirajočega se drevesa v gozdu je zgolj navadno zvočno valovanje, ki postane zvok – torej informacija šele, ko ga zazna človeško uho.«

P. Drucker

Misel, zapisano zgoraj, je povedal oče sodobnega managementa in nam govori, da informacija ni namenjena sama sebi – ampak služi za komuniciranje (sporazumevanje).

Odraža se kot pomen in vsebina človeku, kot ukaz stroju ali napravi.

Vloga informatike (ne samo računalništva) je v sodobnem svetu stalno pomembnejša; odločilno mesto prevzema tudi v proizvodnih sistemih (podjetjih), kjer s svojimi pojavnimi oblikami vpliva:

- na organizacijsko strukturo podjetja

- na proizvode in storitve
- na konkurenčno sposobnost podjetja

- na tehnologijo dela v tehničnem in organizacijskem pomenu
- na interaktivno vpetost organizacije v okolje
- itd.

V članku je podanih nekaj aspektov vloge informatike v proizvodnem podsistemu za projektiranje in načrtovanje tehnologije v Železarni Ravne. V kratkih obrisih je podano trenutno stanje in smeri razvoja na tem pomembnem in dinamičnem področju.

2. KAJ JE PROIZVODNI SISTEM

Proizvodni sistem – ali zapisano bolj »domače« – tovarna, ima kompleksno trinivojsko strukturo, zasnovano na principih kibernetike. Posamezni nivoji sistema so:

I. nivo samoupravnih organov – podsistem delavski svet, ki formulira proizvodno in tržno politiko, odloča o strategiji razvoja, investicijah itd.

II. vodstveni nivo (managerski nivo)

- podsistem vodenja, upravljanja in planiranja proizvodnega sistema.

III. proizvodni nivo – s podsistemi, potrebnimi za realizacijo proizvodnega procesa.

Med posameznimi nivoji tečejo v realnem okolju zelo zapletene in informacijsko bogate komunikacije, ki so realizirane z različnimi komunikacijskimi sredstvi (govor, »pošta«, telefon, računalnik, itd.)

V članku bo prikazano vključevanje računalnika v informacijske pretoke na mehanskem proizvodnem nivoju samo v podsistemi za projektiranje (konstruiranje) in načrtovanje tehnologije.

2.1. Struktura proizvodnega nivoja

Z vidika integracije z računalnikom lahko mehanski proizvodni nivo delimo v naslednje procese:

- projektiranje (snovanje, koncipiranje, inženirske analize)
- konstruiranje (detajliranje)
- planiranje procesa izdelave komponente (tehnologija)
- izdelava
- planiranje procesa montaže
- montaža
- planiranje procesa testiranja
- testiranje.

Procesa montaže in testiranja imata v proizvodnem sistemu samostojno mesto, zato je ločeno tudi planiranje teh dveh procesov, čeprav lahko poteka že v procesu konstruiranja.

Zelo pomembna procesa sta: projektiranje (konstruiranje) in planiranje procesa izdelave (tehnologija), saj lahko v fazi poteka teh dveh procesov **odločilno vplivamo** na funkcionalno in stroškovno komponento proizvoda. Oba procesa sta močno informacijsko »prežeta« znotraj procesa samega in v povezavi med njima.

Za učinkovit rezultat na izhodu (načrt v procesu projektiranja in plan izdelave ali CNC (1) program v procesu izdelave tehnologije) se potrebuje velika količina informacij, ki jih nosilci izvajanja procesa morajo obdelati.

Tak način prenosa informacij iz procesa konstruiranja v proces izdelave tehnologije je pri nas (v Železarni Ravne), trenutno še vedno izključno prisoten in ima velike pomanjkljivosti, ki se odražajo:

- v podvajanju generiranja geometrijskih (oblikovanih) podatkov o proizvodu (prvič v procesu konstruiranja, drugič ponovno v procesu izdelave tehnologije za CNC obdelavo)

- v togi in neučinkoviti informacijski povezavi (načrt se posreduje v tehnološki oddelki s »klasično pošto«)

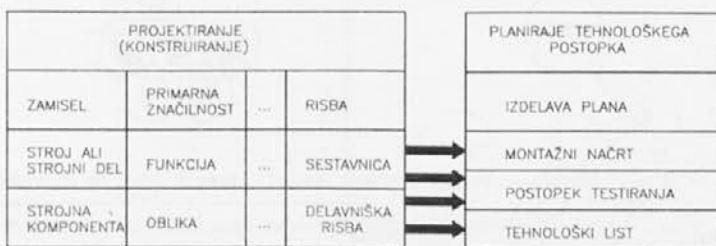
- v pomanjkljivih podatkih za definiranje zapletenih oblikovnih elementov: krivulje, prehodi itd. (Klasični način tehničnega risanja s pomočjo risalne deske, šestila in svinčnika ni dovolj zanesljivo in učinkovito orodje pri definiranju zapletenih geometrijskih elementov)

- v neučinkovitosti pri spremembah in dopolnitvah

- v (pre)dolgemu trajanju priprave potrebnih informacij za proces izdelave na CNC strojih v delavnici.

4. RAZLOGI ZA VKLJUČEVANJE RAČUNALNIKA V PROIZVODNI NIVO

Razlogi za vključevanje izhajajo iz pomanjkljivosti obstoječih metod in oblik dela. Razlogi so prikazani v tabeli 1 posebej za posamezen proces. Dodan je še tržni vidik uvajanja, saj

Risba kot medij za prenos informacije med podprocesoma za konstruiranje in izdelavo tehnologije

3. POMANJKLJIVOSTI OBSTOJEČE INFORMACIJSKE POVEZAVE

Glavni informacijski tok teče od procesa za konstruiranje k procesu za izdelavo tehnologije. Pretežni del informacij, ki nastanejo v procesu konstruiranja, so informacije o obliki proizvoda. Te informacije so »zapisane« na načrtih (sestavnicah in delavniški načrt – risba). V proces izdelave tehnologije se informacije o obliki in tehnoloških podatkih (toleranca, hrapavost, paralelnost itd.) prenašajo s pomočjo načrta (tehniške risbe) – slika 1.

se tekmovanje s konkurenco dejansko odigra s plasiranjem izdelkov na tržišču.

4.1. Prva faza uvajanja – »otoki avtomatizacije«

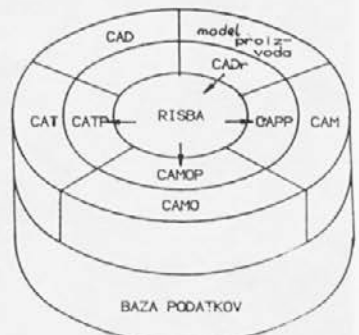
Prvi napor pri reševanju pomanjkljivosti »klasične« informacijske povezave med procesom konstruiranja in procesom izdelave tehnologije (za klasične in CNC stroje) je ločeno uvajanje računalniško podprtih metod dela v posamezne procese.

V Železarni Ravne smo začeli z uvajanjem računalnika v proces izdelave CNC tehnologije pred deseti-

mi leti (uvredba programskega sistema EXAPT). Rezultati na tem področju so zadovoljivi, vendar še daleč od tistih, ki jih ponuja nova, zmogljivejša računalniška aparatura in programska oprema. Vzroke za slabše rezultate na tem področju moramo iskati v neučinkovitem kadrovanju (za to področje se zahteva za razvoj in uvajanje visoko izobražen strokovni kader, ki ne sme biti pretežno obremenjen z operativnimi zadevami) in premalo pogumni strategiji vlaganja v to področje.

Vzporedno teče vključevanje računalnika v proces konstruiranja v Železarni Ravne, še manj ohrabrujoče, pač ustrezno našim investicijskim zmoglostim in dejanskemu hotenju uporabnikov sprejeti nova »orodja« in nov pristop dela v procesu projektiranja in konstruiranja. Dejstvo je, da se uvedba dveh, treh računalniško podprtih delovnih mest v celotnem procesu projektiranja in konstruiranja v Železarni Ravne ne more postaviti ob bok modernemu projekcijskemu biroju (v razvitem svetu), ki nima več klasičnih risalnih desk, ampak sedijo projektanti in konstrukterji za računalniškimi grafičnimi delovnimi postajami in razvijajo z učinkovitimi programi nove, kvalitetne in konkurenčne proizvode.

V konceptu delne »otočne« avtomatizacije posameznih procesov (projektiranja – konstrukcije in načrtovanja tehnologije), je še vedno tehniška risba (sestavnica, delavniška risba), osnovni medij za prenos informacij (oblikovnih in tehnoloških) o proizvodu (slika 2). Nova so le »orodja« v procesu projektiranja in konstruiranja za izdelavo risbe (načrta), ki so podprta z računalniško grafiko in dajejo na svojem izhodu delavniško risbo, narisano na risalniku, ki je priključen na računalnik. Risba nastane v podprocesu konstruiranja (detajliranja – CAD (2) in ostane osnovni medij za prenos informacij tudi v druge procese

Risba kot medij za prenos informacij v fazi uvajanja »otokov avtomatizacije«

KAJ SMEMO VEDETI O VANADIJU

Fizikalni in metalurški vanadij, hitroreznna jekla

Od vseh kemijskih elementov, ki so v orodnih jeklih izrazita manjšina, je vanadij najučinkovitejši nosilec rezilnosti in spodbujevalec popuščne obstojnosti ter trdote v vročem stanju. Tako poglavitno vlogo mu daje njegova posebnost, da se rad veže v drobne karbide, ki nimajo želje po združevanju v večje.

Po količini v zemeljski skorji je enakovreden niklju in ga je trikrat manj kot žvepla, štirikrat manj kot ogljika ali mangana (pravično: za četrtino količine mangana). Železa je skoraj tristokrat več.

Krstil ga je eden od odkriteljev (Sefström, 1881) po nordijskem božanstvu. Fizikalne lastnosti ima delno podobne kot čisto železo (npr. specifično toploto, ki je potrebna za ogretje 1 kg za 1°C), ki je 490 J/kgK. To ni čudno, ker je preprosto odvisna od atomskega števila in gostote (specifične teže) trdne snovi, kar je že znano.

Toplotno prevoden je pol manj kot železo (31 nasproti 75 W/mK), toda manj prevodni so le cer, bizmut, antimon in cirkon – če upoštevamo samo kovine. Ker sta antimon in bizmut že tako in tako na slabem glasu, se lahko v tem smislu bojimo še ostalih treh neprevodnikov. Če bi jih imeli precej, bi povzročali v jeklenih izdelkih hude toplotne napetosti, posebno še bizmut, ki kot zanašalšč povečuje toplotni raztezek jekla.

Nad vsemi znanimi čistimi kovinami blesti vanadijeva trdota: 260 HB. Za njim sta volfram in niob z 250 HB. Veliko mehkejše so vse druge kovine.

Titan, molibden in cirkon vzdrijo pritisk kroglice 10 mm le do 160 kp/mm². Od trdih kovin imenujmo še kobalt s 120 in krom s 70 HB. Vse druge so mehkejše.

V izdelavi jekla je pomembno, da zlitinski dodatki nimajo preveč ogljika, ker je le-ta povzročitelj poznejšega prežarjenja. Podobno kot prežarjena jekla z volframom ali molibdenom moremo tudi vanadijeva popraviti le z dolgotrajnim žarjenjem pri 700 – 750°C. Seveda pa je boljše zdravje ohranjati kot iskati.

Koristen je vanadij v metalurgiji kot dezoksidant in denitrant (odstranjuje iz jekla kisik in dušik). Pozneje je upoštevan zavoljo svoje trdne navezanosti na ogljik, in to posredno tudi zato, ker okrepi odpornost proti vodikovi in boleznim, ki jo prinaša – kosmičenju.

Kovačem lahko zmanjša stroške, ker je vanadijevo jeklo celo po kovanju načeloma že v žarjenem stanju. Tak skok kakovosti omogoča jo kali za tvorbo zrn, ki so v vanadijevem jeklu nenavadno obstojne. Zato je nadvse pomembno pravo ohlajanje po kovanju.

Za toplotno obdelavo je v nekih smislih nepogrešljiv. Omogoča doseči drobnnozrnato strukturo: visokotržno, obstojno proti visoki temperaturi. Zato pa terja tudi visoko temperaturo za kaljenje (avstenitizacijsko temperaturo). Karbidi so izjemno obstojni pri visoki temperaturi in se zato tudi zmerom enako obnašajo. To je pa zadnje čase vse pomembnejše: zanesljivost napovedovanja lastnosti jekel. Tako vanadij stabilizira popuščno obnašanje martenzita, saj se tvori zlitine z ogljikom pri 500 – 700°C, ko se železov karbid (cementit) že ponovno raztaplja, kolikor cementitni delci ne rastejo.

Karbidi, ki so visoko legirani, so drobni in na gosto posejani v jeklu. Tako varuje jeklo pred zmehčanjem pri visoki temperaturi. Se več: celo povečajo trdoto – sekundarna ali drugotna trdota jekla med popuščanjem.

Kadarkoli se nam hvalijo trdi in obstojni karbidi, takoj vemo, kje jih bomo učinkovito uporabili: v orodjih. V resnici skoraj ne poznamo orodnega jekla, ki ne bi vsebovalo vanadija. Navadno ga je zadosti že desetinka odstotka. To je zelo dobro, ker ga več, kot je nujno, nočemo imeti v jeklu: ni poceni in pa napoti nam je visoka trdota žarjenega vanadijevega jekla, ki ga mehansko obdelujemo. Da ne ponavljamo o toplotni prevodnosti.

V orodnih jeklih je vanadij odličan ustvarjalec drobnega zrna, ki

niti pri visoki temperaturi ne zraste. Že lita struktura takega jekla je drobnnozrnata. Zato vanadij varuje jeklo pred pregretjem, t.j. pred divjo rastjo zrn v jeklu, ki so visoko ogreta ali dolgo ogrevana pri kalilni temperaturi.

Nadalje stori orodja obrabno obstojna in zmožna ohraniti ostrino rezila. K temu veliko pripomore po leg drobnih zrn tudi razpršena množica drobnih trdih (2800 HV) karbidov.

Od dobrih rezil terjamo tudi žilavost. Celo rezilnost nožev, ki udarjajo s hitrostjo hitrostrelnih nabojev, je večja, če je nož žilav, kot če je krhek.

Velikanska večina orodnih jekel vsebuje vanadij. Največ dobička imajo od njega hitroreznna jekla.

V prvih hitroreznih jeklih z 18 % W in 4 % Cr so skoparili in si privoščili le do 1 % V. Druga generacija kobaltovih (18 % W, 4 % Cr, 5 % Co) in molibdenovih jekel (6 % W, 4 % Cr, 5 % Mo) ga že zaposli do 2 %.

Tretja generacija ima pol manj volframa (9,5 % W, 10 % Co, 4 % Cr) kot prejšnje kobaltovo, toda namesto 2,5 % molibdena in vanadija ima vsakega čez 3 % (BRU – C9683). Noži iz tega jekla so najbolj zmožni od vseh – tako za grobo kot natančno struženje.

Četrta generacija, sredi katere živimo, so hitroreznna jekla, ki vsebujejo še manj volframa (6,5 %) in kobalta (5 %) kot prejšnja, toda ob 3,5 % Mo, 4 % Cr (ki je navzoč v vseh hitroreznih jeklih) stoji glavni nosilec moči tekmujoče skupine elementov – vanadij. Vsak dvajseti atom (5 %) v njej je vanadijev. Tako velika vsebnost vplivnega elementa omogoča orodnemu jeklu OSV1 – C9880, da se uspešno zoperstavi velikim pritiskom, ponavljanju le-teh, upogibnim silam, rezalnim silam. Kdor je videl obnašanje sendzimir valjev ali velikih rezkarjev in strgarskih nožev, bo znal spoštovati napore,

ki jih prenese orodno jeklo te vrste.

Vanadija si dolgo časa niso upali dati v jeklo niti 4 %, ker oteži predelavo in poslabša žilavost, če ga je več. Časi se tudi zanj spreminjajo.

Drugi elementi igrajo v hitroreznih jeklih glavne vloge:

Krom preprečuje nastajanje čistih volframovih ali molibdenovih karbidov (prežarjenje), ki bi pogoltnili domalega ves ogljik in tako zmanjšali trdoto jeklene osnove. Popuščne obstojnosti menda ne povečuje.

Volfram daje zelo trde karbide in trdoto v vročem, obrabno obstojnost – toda pospešuje tudi razogljičevanje in odgor (v vročem).

Molibden daje podobne ugodne učinke kot volfram, pa še 2-krat učinkovitejši je, toda razogljčuje in zavoljo velikega štirifaznega prostora v diagramu sestava – temperatura povzroča lupljenje površine in razpoke.

Kobalt ne oblikuje karbidov, vendar ustvari ognjeobstojno jekleno osnovo. Terja visoko kalilno temperaturo, da bo potem jeklo trdo v vročem.

Niob je kozmetik – koristen kot zmerom – in odlično zboljša površino litim orodjem oz. jeklom v litem stanju.

Titan s svojo silo premaga sile, ki hočejo povečati zrno pri pregretju. Pomaga vanadiju.

Tudi manj ugledni elementi pridejo prav v hitroreznih orodjih.

Žveplo olajša drsenje in je zato orodje obstojno proti zajedanju.

Dušik – povečuje rezilnost.

Aluminij – če želimo orodje dodatno utrditi z nitiranjem.

Kot vidimo, velja tudi pri teh izdelavcih, da dober gospodar zna vsakega uporabiti, ker ve, česa je kdo zmožen.

Mag. Franc Uranc

KAKO POVEČATI KAKOVOST DELOVNEGA ŽIVLJENJA

Thomas Peters in R. Waterman (1983) v svoji knjigi »Iskanje popolnosti« navajata osem sprememb, ki se morajo uveljaviti v podjetjih, da bi se povečala kakovost delovnega življenja. Te spremembe so:

1. Podjetja, ki stremijo k popolnosti, morajo svojo poslovno filozofijo utemeljiti v človeških sredinah, ne pa na dajanje prednosti tehnologiji in ekonomskim ciljem. Menedžerji ne pojmujejo podjetij kot instrumenta za rast dobička, ampak v podjetju uveljavljajo vse človeške vrednote.

2. V popolnih podjetjih temelji produktivnost na ljudeh in ne več na strojih oz. tehnologiji. Vir uspeha je v tem, da obravnavajo ljudi spoštljivo in so z njimi v partnerskem odnosu. V skladu s tem prevzamejo avtonomne delovne skupine skrb za proizvodnjo in odgovornost za proizvodnjo in odgovornost za kakovost proizvodov, menedžerji pa skrbijo za ustvarjanje takšnih delovnih pogojev, da lahko dejavnost teh skupin nemoteno poteka.

3. Popolna podjetja nenehno stopnjujejo avtonomijo in podjetnost zaposlenih, s tem da širijo decentralizacijo odločanja in da vzpodbujajo člane k eksperimentu in prevzemanju tveganja. Težnja po nenehnem izboljšanju delovnih pogojev naj bi bila zaščitena z minimaliziranjem sankcij za neuspelo poizkušanje.

4. Popolna podjetja so hkrati čvrsta in ohlapna: čvrsta in dosledna v uveljavljanju osnovnih vrednot, strpna pa v izbiri poti in načinov za njihovo uresničitev. Uspešno kombinirajo disciplino s svobodo, kontrolo s fleksibilnostjo, dolgoročno usmeritev s kratkoročnim načrtovanjem.

5. V popolnih podjetjih je uveljavljena zelo intenzivna kontrola kako-

vosti, ki je ne izvajajo menedžerji, pač pa delavci sami v delovnih skupinah. Zaradi razvite samokontrole imajo popolna podjetja le malo menedžerjev in vmesnih ravneh. Srednji vodstveni kader izginja, podjetje je vse bolj podobno številnim delovnim skupinam, ki se neposredno povezujejo s strokovnimi službami in z vodilnimi organi na nivoju podjetja. Centralno vodstvo Emerson Electric šteje na primer samo 100 menedžerjev, administratorjev, čeprav ima celotna korporacija več kot 54.000 zaposlenih.

6. Popolna podjetja se izogibajo togi organizaciji in ne uveljavljajo natančnih navodil. Delo se deli v »velikih paketih« skupinam in oddelkom, ti pa prek medsebojnega usklajevanja sinhronizirajo celotno proizvodno aktivnost.

7. Popolna podjetja se izogibajo velikim združitvam in skušajo vzpodbuditi brezštevne skupine k reševanju skupnih problemov na njihovem lastnem terenu, z lastnimi sredstvi in lastnimi potrebami.

8. Popolna podjetja skušajo tudi porabnike vključiti v proizvodni proces. Mešani komiteji, sestavljeni iz proizvajalcev in potrošnikov oziroma kupcev, snujejo skupaj nove proizvode in razpravljajo o izboljšanju kakovosti dosedanjih proizvodov in uslug.

Poudarek je torej na globalnem spreminjanju delovnega okolja v smeri višje kakovosti delovnega življenja.

Razmislimo o teh videnjih tudi v našem podjetju!

Milena Gartner-Delopst

Vir
M. Mulej in soavtorji:
Inovativno poslovanje
(1987)

EVROPSKA KONFERENCA UPORABNIKOV MCAE SISTEMA I-DEAS IN CAEDS

Ameriška firma SDRC, ki se ukvarja z razvojem in prodajo programskih sistemov za računalniško podprto inženirstvo na področju strojništva (MCAE – Mechanical Computer Aided Engineering), je letos v oktobru prvič tudi v Evropi (Lausanne, Švica), organizirala tri-dnevno konferenco uporabnikov njihovega sistema I-DEAS in CAEDS.

Razlog za organiziranje konferenc tudi na evropskih tleh je naglo povečanje števila uporabnikov njihovega sistema. Licenco za uporabo programskega sistema I-DEAS je firma SDRC prodala do sredine tega leta približno 15.000-krat, kar pomeni, da je na svetovnem tržišču programske opreme za MCAE med vodilnimi v svetu.

Med uporabniki programskega sistema I-DEAS je tudi Zvezarna Ravne, kjer se v konstrukcijskem biroju tozda RPT uvajajo in uporabljajo osnovni štirje moduli tega kompleksnega sistema. Namen konferenc, katere se je udeležilo prek 250 udeležencev (15 iz Jugoslavije), ni bil samo izmenjava izkušenj med uporabniki pri uvajanju MCAE tehnologije, ampak tudi srečanje s celotnim razvojnim teamom firme SDRC, ki je odgovoril na številna

postavljena strokovna vprašanja uporabnikov. Predstavljene so bile tudi novosti, ki so vgrajene v novo verzijo sistema I-DEAS, ki se bo na evropskem trgu pojavila spomladi leta 1990. Podpredsednik firme SDRC za razvoj dr. Klosterman je podal tudi nadaljnjo strategijo razvoja njihovega sistema in trend uvajanja MCAE tehnologije v industrijsko razvojno področje.

Številni odmevni referati uporabnikov, podani na konferenci, so pokazali področja uporabe sistema I-DEAS v proizvodnih, institucionalnih in pedagoških okoljih.

Skupni imenovalec konference je, da se uporaba MCAE tehnologije v razvitem svetu močno širi in uveljavlja, saj so podjetja spoznala, da brez teh orodij ni mogoče razvijati kvalitetnih in konkurenčnih proizvodov v kratkem razpoložljivem razvojnem času, ki ga diktira konkurenca na tržišču.

To spoznanje s konference nam mora biti vodilo za večjo podporo in odločnost pri uvajanju te nove tehnologije dela v projektivno-konstruktorske razvojne procese na strojniškem področju v Zvezarni Ravne.

Avgust Krajnc, dipl.ing.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

8553	Hauck, P.: Zakaj bi se bal? Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8563	Pitt, B.: Lepše življenje v srednjih letih. Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)
8554	Coleman, V.: Stres in vaš želodec. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8564	Hauck, P.: Kako se postaviš zase. Lj, 1986. (Družinska psihološka knjižnica)
8555	Kenyon, F.E.: Uspešno spolno življenje. Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)	8565	Pitt, B.: Srečna nosečnost in materinstvo. Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)
8556	Hauck, P.: Ljubosumje. Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)	8566	Lake, T.: Kako premaguješ žalost? Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)
8557	Lake, T.: Osamljenost. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8567	Shaw, P.M.: Spoznavanje ljudi je prijetno. Lj, 1986. (Družinska psihološka knjižnica)
8559	Tyrer, P.: Kako bolje spimo. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8568	Trstenjak, A.: Skozi prizmo besede. Lj, 1989
8558	Kako živeti s stresom. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8569	Lindemann, H.: Avtogeni trening, 5. izd. Lj, 1988
8560	Lake, T.: Kako premagate živčnost. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8570	Gordon, T.: Družinski pogovori. Lj, 1989
8561	Hauck, P.: Kako se pomirimo. Lj, 1988. (Družinska psihološka knjižnica)	8571	Modic, M.: Piezoelektrični aktuator: diplomsko delo. Lj, 1989
8562	Hambly, K.: Kako se sprostim. Lj, 1987. (Družinska psihološka knjižnica)	8572	Kralj, J.: Vodenje politike gospodarske organizacije Maribor, 1988

INOVACIJE V SEPTEMBRU IN OKTOBRU 1989

TOZD JEKLARNA

Antonu Pungartniku in Ivanu Pranzniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 36,840.734 din za izboljšavo na zamašnih drogovich. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 818,682.988 din. Pri delitvi sta udeležena Pungartnik s 70 ter Pranznik s 30 odstotki.

Ivanu Lepeju in Ivanu Rebolu je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 40,248.400 din za predelavo končnih stikal. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 447,204.706 din. Pri delitvi sta udeležena Lepej s 60 ter Rebol s 40 odstotki.

Petru Fajmutu, Alojzu Potočniku in Francu Paradižu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 47,494.894 din za zamenjavo lijakov z odpadnimi kokilami. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1,187.033.170 din. Pri delitvi so udeleženi Fajmut s 70, Potočnik z 20 ter Paradiž z 10 odstotki.

Avgustu Balantu in Viljemu Štifterju je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v višini 30 % poprečnega OD, to je 2,969.000 din za obnovo kovinskih delov drsnih zapiral. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Stanku Kovačiču in Francu Štimnikarju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 77,577.000 din za izdelavo vložka z nizkim C po VOD postopku iz Pk odpadkov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 4,418.885.611 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Hinku Lasniku, Albinu Rečniku in Anki Maklin je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 23,918.000 din za predelavo ognje-vzdržne obzidave oboka 25 t EOP. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 531,512.130 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Leonu Prosencu in Rajku Račniku je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v vrednosti 60 % poprečnega OD, to je 5,937.000 din za vstavev jeklenih ušes v kokile in kape. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Branku Krautbergerju in Dušanu Britovšku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 15,746.470 din za predelavo režima obratovanja ventilatorja za transport prahu. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 349.921.565 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Karlu Kučuju je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 4,784.000 din za rekonstrukcijo kisik kopja na vakuumski napravi. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 53,158.360 din.

Alfonzu Polajnerju je bilo dodeljeno drugo pavšalno nadomestilo v višini 90 % poprečnega OD, to je 13,859.000 din za optimizacijo regulacije elektrod na 5 t EOP.

Stanku Bahunu in Marku Pavšetu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 55,621.440 din za ponovno uporabo poškodovanih podložnih plošč. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 1,236,032.000 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Vitu Petriču je bilo dodeljeno prvo pavšalno nadomestilo v višini 180 % poprečnega OD, to je 41,577.000 din za predelavo tokovnih odjemalcev za žerjave.

TOZD JEKLOLIVARNA

Francu Šiserniku in Janezu Hajnetu je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 7,467.000 din za izboljšavo pri odpraševanju. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 165,940.320 din. Pri delitvi sta udeležena Šisernik s 70 ter Hajnet s 30 odstotki.

Jožetu Razdevšču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 1,009.000 din za izločitev uvoženega kromitnega peska pri modelu B-982. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 11,523.000 din.

Janezu Cehnerju, Maksu Urnautu in Gustavu Lajmišu je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 34,558.000 din za izboljšavo formiranja na furanski liniji. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 767,947.302 din. Pri delitvi so udeleženi Cehner s 60, Urnaut s 30 ter Lajmiš z 10 odstotki.

Ivanu Gostenčniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 9,639.000 din za izdelavo podložnih plošč za sklep jedra na forma avtomatu. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 107,100.000 din.

Ernestu Pušniku in Ivanu Gostenčniku je bilo dodeljeno tretje pavšalno nadomestilo v višini 30 % poprečnega OD, to je 2,969.000 din za izboljšavo montaže puš modelnih plošč na FA. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Zdravku Dobrovniku in sodelavcem je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 8,828.940 din za izvedbo rekonstrukcije na rezalnih strojih TM Ø 600 in 800. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 98,099.340 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

TOZD VALJARNA

Sebastijanu Oblaku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 13,403.000 din za izdelavo kontrolnih šablon za kontrolno kaliber. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 297,833.666 din.

Matjažu Koprivniku in Jožetu Valenteju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 100 % poprečnega OD, to je 9,894.770 din, za zaščito jermenic. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Jožetu Krivogradu, Stanku Triglavu in Mirku Verdniku je bilo dode-

ljeno peto nadomestilo v vrednosti 4,672.140 din za predelavo zaščitne mreže in zamenjavo zunanjih barvnih stekel. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 103,825.326 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Dušanu Posediju in sodelavcem je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 73,221.298 din za spremembo tehnologije toplotne obdelave cementacijskih jekel. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 3,868,925.122 din. Pri delitvi so udeleženi avtorji z odstotki od 7,5 do 30.

Stefanu Glavici in Juriju Glavici je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 93.162.558 din za uvedbo boljšega izkoriščanja rezalk premera 800 in 600x7x60. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2,296.966.220 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Vitu Petriču je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 72,038.000 din za predelavo tokovnih odjemalcev za žerjave. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 800,428.720 din.

TOZD KOVAČNICA

Vojku Karnerju, Ivanu Arnoldu in Alojzu Janoti je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 17,362.645 din za izdelavo obešal, na katera je možno obešati večje število torzijskih osov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 385,836.549 din.

Pri delitvi so udeleženi Karner in Arnold s 40 ter Janota z 20 odstotki.

TOZD JEKLOVLEK

Antonu Rusu in Ivanu Brumniku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 10,512.534 din za zamenjavo uvoženih gorilnikov za površinsko kaljenje zob M20. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 202,034.566 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD ORODJARNA

Ivanu Jehartu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 100 % poprečnega OD, to je 9,895.000 din, za izdelavo treh vpenjalnih čeljusti.

TOZD SID

Ivanu Mlačniku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 6,873.960 din za izdelavo linete za brušenje osov. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 54,155.103 din.

Viliju Toplaku je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 30 % poprečnega OD, to je 4,620.000 din, za izdelavo priprave za struženje segmentov za odvijalce.

Ivanu Čegovniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 20,168.000 din za spremembo tehnologije obdelave torzijskih osov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 448,167.672 din.

V IRAN PRODAJAMO ZNANJE

O prvih poskusih prenosa tehnologije iz Železarn Ravne v Iran smo pisali v letošnji 6. številki Informativnega fužinarja. Tedaj smo poročali o uspešnem zagonu 15-tonske EO peči v tovarni MSA, o tem, da so jim naši strokovnjaki pomagali pri uvajanju proizvodnje pogonskih osov, omenili pa smo tudi možnosti nadaljnje prodaje našega znanja v tej od vojne opustošeni, a zaradi nafte bogati deželi.

Po dosedanjem uspešnem nastopanju naših strokovnjakov v Iranu so možnosti še za korak bližje. O tem je prepričan vodja oddelka za metalurške raziskave mag. Milan Švajger, ki je bil v Iranu sredi novembra z ravnateljem tozda PII, dipl. inž. Milivojem Zajcem. Njuna naloga je bila predstavnikom jeklarske industrije v Iranu predstaviti našo ponudbo za prodajo tehnologije izdelave jekla in kovanja. Železarna Ravne naj bi namreč sodelovala v velikem projektu, katerega nosilca sta mariborska Metalna in Smelt; nemška firma Leybold bo prispevala osnovni inženiring, ravenska železarna pa tehnologijo. V poslu, vrednem 60 milijonov \$, bi naš delež znašal tri milijone, sodelovati pa bi mogli še z izdelavo delov opreme.

Pogodba za projekt še ni podpisana, treba bo konkurirati še dvema drugima ponudnikoma, vendar, kot pravi mag. Švajger, ima Železarna Ravne zaradi dosedanjega uspešnega dela pri njih velike možnosti. Veliko namreč pomeni, da je glavni direktor firme MSA pred uglednimi poslovneži javno pohvalil našo tehnologijo in delo naših strokovnjakov.

Uspeh na tem skoraj neizčrpanem, a nadvse zahtevnem tržišču nam veliko pomeni. Če pa bomo pričakovani posel dobili, moramo že vnaprej vedeti, da se ne smemo igrati. Kot je dejal mag. Švajger: »V Iranu se sklepajo vse pogodbe v imenu Boga, zato jih je treba res stoo odstotno realizirati, drugače tam nimamo več kaj iskati.«

Dodamo lahko le to: Če hočemo obstati ali se uveljaviti na katerem koli tržišču, tudi na domačem, moramo tako kot iranske jemati vse pogodbe, pa čeprav so podpisane samo v imenu kupca. Drugače za nas jutri ne bo dela.

Moja Potočnik

Stanku Žibretu, Danilu Soviču in Hubertu Stermcu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 642.564 din za izdelavo priprave za montažo tlačnih cilindrov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 7.139.604 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Stanku Žibretu, Danilu Soviču in Hubertu Stermcu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 2.570.257 din za izdelavo priprave za zarisanje regulacije tlačnih cilindrov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 28.558.416 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Hubertu Stermcu in Ivanu Repotočniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 1.956.888 din za spremembo tehnologije mazanja pri stiskalnici DE 315. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 43.486.404 din. Pri delitvi sta udeležena Stremec s 60 ter Repotočnik s 40 odstotki.

TOZD TSD

Vladu Lužniku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 4.321.980 din za izboljšanje izkoriščanja vložka. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 96.591.819 din.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

Erhardu Srebotniku in Robertu Zmrzlaku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 1.183.000 din za izdelavo priprave za vrtnanje zunanjih vpenjalnih izvrtin za vse diske od vključno Ø 1250 navzgor. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 26.293.208

din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Romanu Poriju in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 1.321.000 din za zamenjavo asortimenta jekla za izdelavo segmentov za rafinator-defibrator. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 29.345.698 din. Pri delitvi so udeleženi Pori s 35, Hovnik in Nabernik s 15, Rodičeva s 25 ter Grešovnik z 10 odstotki.

Antonu Gradišniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 2.160.000 din za spremembo termične obdelave lamel. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 25.368.267 din.

Maksu Pušniku je bilo dodeljeno četrto pavšalno nadomestilo v višini 60 % poprečnega OD, to je 9.239.000 din, za ustvarjeni prihranek kalilnega olja z odtočno cevjo.

Karlu Lorbcu, Mariji Tomc in Ireni Fajmut je bilo dodeljeno tretje pavšalno nadomestilo v višini 70 % poprečnega OD, to je 10.779.000 din, za izvedbo tehnološke spremembe izdelave žag in segmentov. Pri delitvi so udeleženi Lorbec s 70, Tomc z 20 ter Fajmutova z 10 odstotki.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

Branku Mesnerju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 1.774.000 din za spremembo tehnologije izdelave ohišja cilindra pri kladivu TRN-800. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 39.430.693 din.

Alojzu Pečniku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 65.999.000 din za izdelavo novega kladiva VK-24 s podporno nogo. V

četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 2.118.617.394 din.

Alojzu Petriču in Feliksu Smolarju je bilo dodeljeno, prvo nadomestilo v vrednosti 4.868.638 din za spremembo tehnologije izdelave ohišij cilindrov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 108.191.960 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD VZMETARNA

Alojzu Poriju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 720.000 din za upogib zadnjega lista na vzmeti pod kotom 45. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 16.004.688 din.

TOZD MONTER

Alojzu Javorniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 1.390.000 din za spremembo tehnološkega postopka pri struženju ekscentričnih čepov. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 30.888.000 din.

Jožetu Kadišu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 17.401.000 din za izdelavo priprave za sestavo levih in desnih nosačev za objekt »K«. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 386.694.000 din.

TOZD ARMATURE

Slavku Strmčniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 3.423.000 din za spremembo tehnologije struženja ohišja varnostnega ventila DN 200. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 76.069.152 din.

TOZD TRO

Jožetu Lapuhu, Petru Kobovcu in Milanu Podojsteršku je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 33.663.000 din za spremembo tehnologije izdelave tobačnih nožev. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 748.076.360 din. Pri delitvi so udeleženi Kobovec s 50, Lapuh s 30 ter Podojsteršek z 20 odstotki.

TOZD SGV

Jožetu Potočniku, Eriku Ottu, Jožetu Trbižanu in Dominiku Naberniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 26.568.000 din za posodobitev mazanja težke proge. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 590.400.000 din. Pri delitvi so udeleženi Ott s 40, Potočnik s 30 ter Trbižan in Nabernik s po 15 odstotki.

TOZD ENERGIJA

Jožku Kertu, Alojzu Janežiču, Mirku Glavici in Miji Stermec je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 14.753.450 din za čiščenje odpadnega nitro razredčila. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 327.854.510 din. Pri delitvi so udeleženi Kert s

40, Janežič s 30, Glavica z 20 ter Stermčeva z 10 odstotki.

Francu Oderlupu in sodelavcem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 5.082.930 din za destilacijo odpadnega nitro razredčila. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 112.954.080 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

TOZD PII

Milanu Švajgerju, Jovanu Ilijevskemu in Vinku Pušniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 57.825.000 din za izvedbo transferja standardne EPZ tehnologije. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 1.230.500.000 din. Pri delitvi so udeleženi Švajger s 50, Ilijevski s 35 ter Pušnik s 15 odstotki.

TOZD RPT

Jožetu Pšeničniku, Vladu Strahovniku, Ivanu Krančanu in Olgi Glazer je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 5.854.000 din za razviti novi proizvod ŽR – kontrolno ploščico za preverjanje merilcev trdote po ROCKWELLU. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 130.080.000 din. Pri delitvi so udeleženi Pšeničnik s 45, Strahovnik s 35, Krančan s 15 ter Glazerjeva s 5 odstotki.

Marjanu Arnoldu in Darku Žvicku je bilo dodeljeno četrto pavšalno nadomestilo v višini 130 % poprečnega OD, to je 20.018.000 din, za izvedbo posodobitve VF peči ACECA pri prestavljanju iz topilnice v JPL. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

TOZD KK

Blanki Kaker, Jožetu Šeglu, Jožetu Pšeničniku in Ivanu Kacu je bilo dodeljeno nadomestilo v višini 2,5 OD, to je 24.737.500 din, za razpisano inovacijo »Izdelava programa za izbiro jekla glede na uporabnost in karakteristike izdelka«. Avtorji si nadomestilo delijo na enake dele.

Bojana Vrhovnik

OSEBNOSTNE IN VEDENJSKE MOTNJE ŠOLARJA

Nedavno smo ta problem, osvetljen s psihološkega, pedopsihiatričnega, sociološkega, pravosodnega in pedagoškega vidika obravnavali za okroglo mizo na Osnovni šoli Prežihov Voranc na Ravnah. Ideja za to vsebino je vznikla na konferenci ravnateljev vseh koroških osnovnih šol. Namenjena je bila predvsem pedagoškim delavcem, vabili pa smo tudi socialne delavce centrov za socialno delo in zdravstvene delavce otroških in šolskih dispanzerjev. Udeležba je bila nadvse zadovoljiva, čeravno posameznih šol problem očitno ne zanima.

Namen naših prizadevanj je bil omiliti faktorje, ki povzročajo nastanek osebnostnih in vedenjskih motenj šolarja oziroma najti najboljšo pot za reševanje le-teh. Dr. Marijo Vodnjov, ki je bila moderatorka okrogle mize, smo prosili, da nam o tem pove nekoliko več.

Pogostokrat pridemo v zadrego, ko se vprašamo ali je z našim otrokom vse v redu. Otrok se v svojem razvoju namreč spreminja, spreminja se v svojem obnašanju do nas in do okolice. Kje so meje normalne?

Otrok s svojimi razvojnimi značilnostmi, individualnimi posebnostmi, emocionalnimi izbruhi (tudi motnjami), razvojnimi motnjami itd. občasno odklanja vse okrog sebe (šolo, starše, okolico). Otrok išče družbe, ki staršem niso po volji, raz-

vija razvade, kot so kajenje, pitje alkoholnih pojač itd. Otroci izostajajo iz šole (špricajo) zaradi navidezne bolezni, ker jih je šole strah, bodisi zaradi slabih ocen, zaradi profesorja ali drugega vzroka. Včasih si vzamejo čas tudi za pripravo učne ure, ki je zanje kritična.

Na vprašanje, **kakšno šolo danes imamo**, posredujemo povzetek klinične psihologinje tov. Marje Strojnik.

Osnovna šola je obvezna, je torej institucija, iz katere te reši samo smrt. Takšna kot je, zahteva prototip otroka, ki ne sme biti ne preveč ne premalo sposoben in mora imeti krasen spomin, da si zapomni vse nesmisle, ki jih v šoli zahtevajo. Ugotavljamo, da imamo najbolj zahteven učni program v Evropi. Le zakaj?

Osip v osnovni šoli je 6-10 %, v srednji šoli 35 %, kar pomeni, da ostane 35 % otrok z osnovnošolsko izobrazbo. Ob tem se še ugotavlja, da imamo v Sloveniji najslabšo izobrazbeno strukturo v Jugoslaviji in Evropi.

V naši šoli vlada hierarhija, storilnostna usmerjenost, tekmovalni duh, strah pred učiteljem, pred slabo oceno in neuspehom. Ob vsem tem je obremenjen otrok in učitelj.

V srednji usmerjeni šoli kot edinstvenem longitudinalnem eksperimentu na celi generaciji otrok se

ugotavlja pri otrocih apatičen odnos, anksioznost in strah. Torej, prehod iz starega klasičnega šolskega sistema na novo usmerjeno izobraževanje ni uspel. Po socialni plati je nov sistem naredil največjo različnost med šolami usmerjenega izobraževanja.

Otroci naj bi bili vsak šolski dan na vse pripravljeni, pripravljeni na vsako šolsko uro, vse bi morali znati. Nihče ne upošteva, da se dveh kontrolk v enem dnevu ne da pisati. Kljub vsemu srednje šole usmerjenega izobraževanja ne pripravijo otrok na delo na univerzah, kar se kaže po precejšnjem osipu študentov. Govorimo lahko že kar o generacijskem osipu. Na šolah je opazna tudi vedno večja agresivnost.

Človeški faktor učitelja je sila pomemben dejavnik, čeprav ni ne pohvaljen ne priznan. Ugotavljamo tudi, da strokovnost pada.

Nujno je iz preventivnega stališča nekaj narediti, to pa lahko samo z drugačno šolo, čeprav se zavedamo, da idealne šole nikdar ne bomo imeli.

Kakšna je slovenska družina?

Slovenska družina z vsemi svojimi težavami je produkt sedanega sistema. Lahko funkcionira dobro, navidezno dobro, slabo, je popolna ali nepopolna. Družina je najbolj občutljiva, če je otrok v šoli neuspešen ali celo problematičen. Družina se le izjemoma sama obrne s problemom navzven, običajno pa šele takrat, ko jo pokliče šola, šolska svetovalna služba ali ob nastanku delikta, ko se vključijo organi javne varnosti ali socialna služba.

Kako pomagati otroku s težavami?

Pristop je nujno teamski. Le z združenimi močmi psihosocialne in zdravstvene službe lahko otroku pomagamo; našemu otroku, ki je del družine, njen subtilni član, na katerem se kaže, da je v družini nekaj narobe.

Pri odpravljanju teh problemov je nujna povezava **šolski dispanzer (šolske svetovalne službe) – šola – starši**. Po potrebi se vključijo tudi ostale institucije.

Marija Vodnjov, dr.med.,
spec. šol. med.

TORTA ZA SGV

Ni bila za rojstni dan (res nima svečk!), ampak so jo v tozdu prejeli v znak zahvale od doma starostnikov v Črnečah. Oktobra so namreč tam priredili slovesnost ob odprtju novih prostorov in na njej predstavnikom tozda SGV podarili torto – kot dokaz, da jim dobrodelni koncert, ki ga zagnanci SGV vsako leto priredijo z namenom, da dajo izkupiček njim, res veliko pomeni. Ni vse denar, tudi skrb, zanimanje za njih in njihovo življenje, ko moč pojenja.

Prijetno presenečeni so predstavniki organizacijskega odbora dobrodelne prireditve torto seveda vzeli. Ker je bilo za njih preveč, za cel tozda pre malo, so se odločili – tako je povedala predsednica IO OOS SGV **Tončka Rožen**, ki torto tudi reže – pogosti le sindikat. Prav ta pa bo drugo leto pri organizaciji prireditve, že četrte po vrsti, gotovo tudi eden od stebrov akcije.

H.M.

FORMA VIVA RAVNE - DA ALI NE?

Tema je bila zaradi velikih stroškov vroča že večkrat, najbolj pa gotovo letos poleti, ko so v železarno spet prišli udeleženci Forme vive. Toda osnovni bonton nam v tistem času ni dovoljeval stvari razčiščevati. Simpozij smo izpeljali, kot je treba, in sklenili, da ga v miru kritično pretrgemo kasneje. Pri Fužinarju smo se odločili to storiti v tej številki, in dali smo besedo ljudem, ki se jih Forma viva na Ravnah najbolj tiče.

Gregor Klančnik, eden pobudnikov Forme vive Ravne:

ODSTOPILO SE JE OD PRVOTNE ZAMISLI

»Letošnje poletje se je na Ravnah pojavila mednarodna družba štirih kiparjev, ki s preoblikovanjem jekla ustvarjajo svoje umetnine. Dva sta bila iz tujine in dva domača. Izbor tistih, ki imajo srečo, da so izbrani in v Železarni Ravne pod posebno ugodnimi pogoji lahko oblikujejo skulpture takih dimenzij, kot jih v svojih ateljejih ne morejo, opravi umetniški svet v Ljubljani. Zadetek pri tem ni bil vedno enak, zato tudi izdelki vseh udeležencev nimajo enake vrednosti. Za koroške fužine so zaželeni uveljavljeni in priznani umetniki, ki iz blata znajo izvleči zlato oziroma odpadnim materialom dati umetniško dušo.

Razumljivo je, saj tudi v železarni vsa proizvodnja ne uspe, zato tudi skulpture Forme vive nekatere bolj druge manj bogatijo koroške kraje in krajino. Med njimi pa so hvala Bogu redke tudi take, ki jih najraje ne vidimo. Izbor in lokacija skulpture v novi pošti na Ravnah je pri tem poseben primer.

Letos so delavci železarne do simpozija kiparjev Forma viva posebno kritični. Ne zaradi njihove prisotnosti v tovarni, temveč zaradi stroškov, ki so nastali. Od prvotnih pristopov pred četrto stoletja, ko je Japonec Jo Oda iz starega železa napravil veliko umetnino, Jugoslovan Zoran Petrovič svojo ustvaritev sestavil iz letalskih razbitin, se je odstopilo. Tudi Tihčev semafor, ki stoji na vhodu na Čečovje, naj bi bil izdelan iz neuspele proizvodnje nerjavnih šipk. Nastali stroški letošnjega simpozija kiparjev Forme vive, sedmega v 25 letih, ki s postavitvijo skulptur vred znašajo blizu pol milijarde dinarjev, so taki, da se jih mora ustrašiti vsak pameten in pošten človek.

Govori se: ravenskemu jeklu kiparji dajejo umetniško obliko, v resnici pa med drugim oblikujejo jeklene izdelke, ki sploh niso produkt Železarne Ravne, temveč jih mora podjetje za drag denar kupiti. Pri-

pombe delavcev so zato več kot upravičene, kritika pa bo največja takrat, ko bodo izvedeli, da so izigrani in da bo železarna pri pokrivanju nastalih stroškov v glavnem ostala sama in da bo republiški prispevek le za napitnino.

Ta članek pišem zato, ker sem bil pri spočetju Forme vive na Ravnah prisoten. Potem, ko sem v Kapfenbergu opazil, da se v kraju pojavljajo umetnine, oblikovane iz jekla, in izvedel, da te skulpture nastajajo na simpozijih kiparjev v Böhlerjevi železarni, sem si nekaj podobnega zaželel za Ravne. Na priložnost ni bilo treba dolgo čakati. Pojavila se je možnost, da se mednarodnemu simpoziju kiparjev Forme vive v lesu in kamnu pridruži še jeklo. To pomeni, da sem med pobudniki Forme vive na Ravnah in imam zato poleg

zaslug za kiparsko obogatitev koroške krajine tudi krivdo za stroške, ki si jih tudi bogataši težko privoščijo.

Več kot je odeja dolga, se ne da pokriti, neprijetno pa je, če noge štrlijo ven. Tega se mora zavedati tudi osrednji organ Forme vive v Ljubljani. Za vsak simpozij kiparjev na Ravnah mora biti pogojeno, da morajo uporabljati ravenska jekla, predvsem pa odpadno železo, vnaprej pa morajo biti odrejeni in odobreni limiti oziroma višina stroškov ter razdelitev teh med udeležence projekta Forma viva.

Menim, da bi morali republiška in občinska kulturna skupnost biti seznanjeni z negotovanjem v železarni. Zahtevati je treba tudi primerne udeležbo pri pokrivanju kiparskega simpozija Forma viva 1989.«

Franc Boštjan, stalni sodelavec pri organizaciji simpozija:

PRAVILEN PRISTOP BI LAHKO STROŠKE BISTVENO ZMANJŠAL

»Strinjam se s člankom tov. Klančnika kot prispevek za uveljavljanje Forme vive na Ravnah.

Sodeloval sem pri vseh kiparskih simpozijih Forme vive na Ravnah, zadnja leta pa sem tudi član izvršnega odbora Forme vive Slovenije.

Letos na žalost nisem bil vključen v izvajanje simpozija kiparjev v železarni. Velika škoda je, da se pred začetkom Forme vive ni sestel organizacijski odbor, ki bi usklajeval želje umetnikov in prispevek železarne. Menim, da bi pravilen pristop lahko stroške bistveno zmanjšal.«

Roman Haber, ravnatelj tozda SGV, v katerem je redno delovišče Forme vive:

V TEM TRENUTKU JE NAŠA FORMA VIVA DRUGJE

»Prepričan sem, da bo naš poslovni odbor ukrenil vse potrebno, da bomo našli v prihodnosti pravi pristop k temu, kajti čas zanj v tem trenutku, ko varčujemo in »šobamo« denar skupaj na vseh področjih, res ni primeren.

Osebnopozdravljam Formo vivo v kamnu – v Seči in lesu v Kostanjevici. Tu sta potrebna le umetniška roka in dleto. Pri jeklu je drugače. Treba ga je v pečeh narediti, izvaljati, izrezati, zavariti in tu je poleg osnovne umetnikove energije potrebna še energija medija, elektrod. To vse stane. Eno šolo smo že imeli (leta 1984), letos je bila druga. Prepričan sem, da je v tem trenutku naša Forma viva drugje, če naštejemo:

v novo zgrajenih stanovanjih za mlade, v novem letnem kopališču na Ravnah, v primernem kulturnem domu, v športnih objektih itd., pa še več bi se našlo, kar našemu kraju ni bilo dano. Zakaj?

Gotovo je Forma viva obremenitev za tozd, saj poteka poleti, mi pa takrat potrebujemo največ delavcev za remonte. Toda tu se ne da nič storiti – ko pade odločitev, da simpozij bo, moramo mi nalogo sprejeti kot delovno zadolžitev.

V svojem imenu in v imenu delavcev zaradi povedanega predlagam, – dokler da ne bo železarna »bogata« – s Formo vivo prenehajmo.«

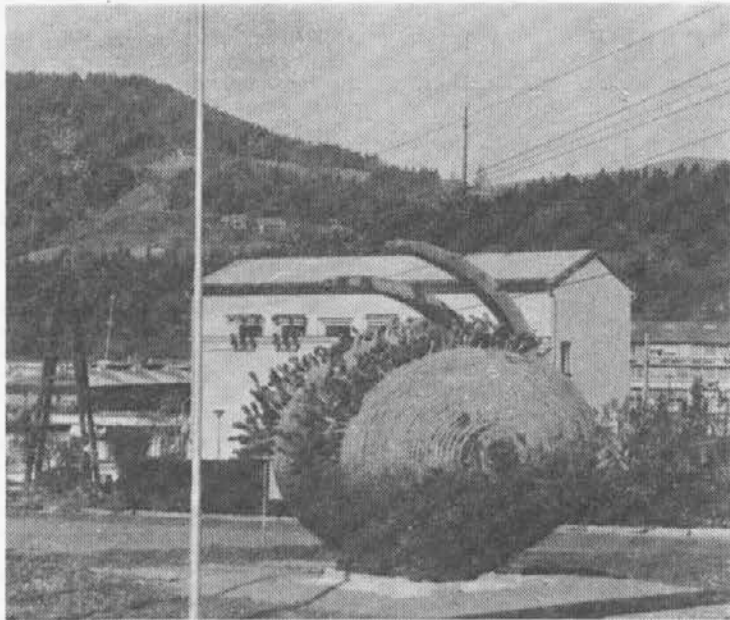
Mirko Angeli, referent za kulturo, večkratni vodja delovišča:

TREBA JE DOREČI POGOJE

»O prihodnosti Forme vive je v tem trenutku zelo težko govoriti, ker se ne ve, kako bo s kulturo kot družbeno dejavnostjo v Sloveniji po novem. Na to odločitev bo treba počakati, kajti zdaj so seje odborov Forme vive, ravnski je celo brez predsednika, nesklepčne – zaradi splošne apatije. Ko se bodo enkrat te organizacijske stvari uredile, pa bomo morali mi v železarni postavi-

ti pogoje. Enega – omejitev razsežnosti – smo sicer postavili že leta 1984, a očitno to ni dovolj. Treba bo določiti še material in doreči še marsikaj drugega. Edino z natančno določitvijo pogojev, in to takšnih, da bi se nam z njihovim upoštevanjem računica izšla, si je še možno v naprej predstavljati Formo vivo na Ravnah, sicer se ji bomo morali odpovedati.«

Marjan Kolar, urednik Fužinarja:

FORMA VIVA – PROTISLOVJA OD ZAČETKA DO DANES

Ravenčanov nikoli nihče ni vprašal, ali Formo vivo hočejo ali ne. Morala je biti nemara zato, da bi pomagala k mednarodnemu ugledu (danes bi rekli: imageu) železarnice. Ker ljudem tudi nikoli ni kdo razložil moderne umetnosti niti poti, po katerih se do razumevanja pride, je eno od protislovij ravenske Forme vive to, da imamo pred nosom vrh razvojnih trendov v kiparstvu na svetu, v resnici pa nam je vseh krajinarstvo, kakršnega gojijo domači slikarji in slikarske kolonije.

Toda kakor smo se v tej deželi navadili najbolj čudnih reči, smo se tudi Forme vive. Zdi se, da imajo nekatere skulpture več »vsebine« od drugih. Tihcu priznavamo mojstrstvo; od Japoncev nobeden ni vzel zadeve kot likovno razpravo na počitnicah, ko človek pač zvari nekaj pločevine sem in tja, da dokaže kakšno svojeglavo tezo na neskončnem področju likovnih –izmov.

Pri Japoncih ostaja občutek, da pojmujejo svojo umetnost mnogo-plastno, kakor je v prostor in čas sprepletano tudi življenje. To ni blef ranje z nekaj nalomljenimi ploškami, ki lahko simbolizirajo karkoli, ampak je gostota oblik, skomponirana v svojevrstne organizme, ki dajo misliti in ki jih človek ne obvlada kot prelahko križanko.

Docela drugo vprašanje je ustreznost postavitev. Načelno je treba verjeti, da so imeli pri tem prvo in zadnjo besedo arhitekti, torej edini poklicani. V resnici je možen dvom. Res je tudi, da so nekatere skulpture prvotno stale na lepem kraju, nato pa smo kaj dogradili (na Čečovju) in zdaj takšne obzidane reve kličejo po preselitvi.

Nihče še ni javno vprašal, kdaj je neki prostor prenasičen s skulpturami. Obstaja kakšno pravilo? Letos je bilo rečeno, naj bi v prihodnje skulpture Forme vive krasile notranjost javnih zgradb. Pri zasnovi upravne zgradbe železarnice sta sodelovala kipar in arhitekt, zato je rezultat dober. – Kdo bi zagotovil takšno sodelovanje (in medsebojno razumevanje) pri Formi vivi?

Naše krajevne skupnosti nimajo denarja niti za svojo redno dejavnost, kje šele za vzdrževanje podarjenih skulptur. Čeprav tu očetovstvo ne more biti sporno, se pravda o alimentnih načenja vedno znova.

Ali torej Forma viva še ali (vsaj do boljših časov) ne več? Odgovor se ponuja sam z začetkom tega zapisa. Če namreč Ravenčanov nikoli nihče ni vprašal, ali Forma viva ja ali ne, pač tudi zdaj, ko je vprašanje ne ali ja, ni potreben ravno referendum.

Brane Žerdoner, član PO Železarnice Ravne:

NE NA PODLAGI PAVŠALNIH VTISOV SPREJEMATI DOKONČNIH ODLOČITEV

»Vprašanje Forme vive je kompleksno vprašanje, ki ga ni mogoče obravnavati samo z vidika stroškov nekega letnega simpozija. Pri tem je treba izpostaviti več vidikov in nato sprejeti odločitev o njeni usodi. Nesporo je, da je nastala pod okriljem Železarnice Ravne – tako idejno kot materialno, da pa pomeni kulturno obogatitev kraja in doline. Ne glede na družbeno ureditev se uspešnost

podjetja meri tudi po odprtosti tega podjetja za problematiko, ki ni v neposredni zvezi z njegovo uspešnostjo. Železarna Ravne je to odprtost negovala in mislim, da bo s tem tudi nadaljevala.

Ce se zadnje čase pojavlja več vprašanj z različno intonacijo (poudarjanje stroškov, vprašanje generalnega pokroviteljstva, umetniške vrednosti, prostorske nasičenosti), je to

OB MESECU KNJIGE

Koroška osrednja knjižnica dr. Franc Sušnik ostaja zvesta tradiciji, da vsako leto od 15. oktobra do 15. novembra pripravi vrsto zanimivosti v čast knjigi, kajti to je njen mesec.

Osrednja letošnja prireditev je bil 7. novembra literarni večer s Kajetanom Kovičem, pesnikom, pisateljem in prevajalcem iz Ljubljane. Kovič se je v slovensko literarno zgodovino zapisal v znamenitem letu 1953, ko so Janez Menart, Tone Pavček, Ciril Zlobec in on izdali zbirko Pesmi štirih in z njo preusmerili tokove našega povojnega pesništva. Po tej zbirki je Kovič izdal še deset pesniških in enajst proznih del, več med njimi otroških (Zlata ladja, Moj prijatelj Piki Jakob, Maček Muri npr.)

Literarni večer z njim je bil prijeten in sicer neštevilno, a pozorno občinstvo je lahko – tudi po zaslugi nadobudnih novinarjev krožka z mežiške osnovne šole – veliko izvedelo o Koviču in njegovem ustvarjanju.

Kot je povedala knjižničarka Meta Boštjan, sta bila literarni večer in razstava književnih del avtorjev, ki so leta 1953 izdali skupno zbirko Pesmi štirih, namenjena odraslim ljubiteljem knjige, knjižničarji pa tudi niso pozabili na mlajše in najmlajše. Slednjim so pripravili ure pravljic, za osnovnošolce pa so razpisali literarni in likovni natečaj na temo Bral(a) sem. Prejeli so 114 prispevkov. S skromnim knjižnim darilom so jih nagradili 14, vse sodelujoče, ki jih je bilo letos več kot lani na tem natečaju, pa so za drugo leto oprostili plačevanja članarine.

Je pa minil letošnji mesec knjige brez razglasitve t.i. zvestih bralcev. Po besedah tov. Boštjanove je akcija izgubila svoj smisel, kajti zvestobe ni možno poplačati z enkratno nagrado; če je prava zvestoba, je stalna, to pa pomeni, da so tudi nagrajenci, razen novih, isti ljudje.

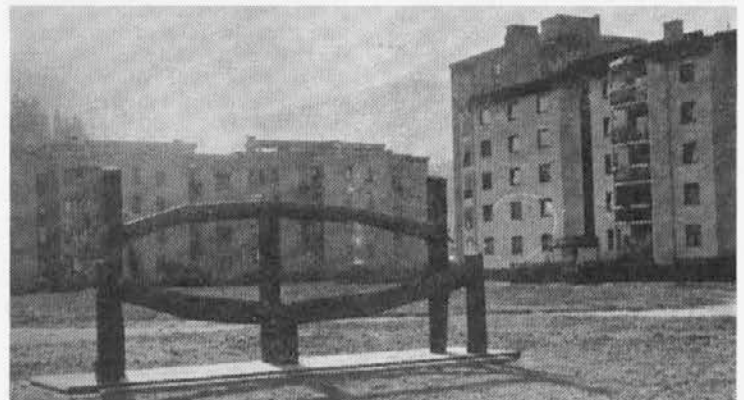
Kljub temu – mesec knjige smo v občini Ravne dostojno počastili. Zdaj nam ostane še leto. Saj res – kdaj ste prebrali zadnjo knjigo?

H. Merkač

znak, da je treba o njej spregovoriti. Treba je pripraviti več strokovnih izhodišč (dejstev), ki bodo ustrezna, podlaga za odločitev. Pri tem še posebej mislim, da je treba izdelati strokovno oceno o količini in kvaliteti obstoječih skulptur, saj bo ta služila za umetniško usmeritev bodočih simpozijev. Treba pa bo na givoju kraja preveriti »resnico«, da je Železarna Ravne edini pokrovitelj

simpozija, kar bo vplivalo na odločitev o organizacijski in materialni izvedbi bodočih simpozijev. Nikakor pa ne bi smeli na podlagi pavšalnih vtisov sprejemati dokončnih odločitev o usodi te mednarodne prireditve. Zato bo PO pred vsakim nadaljnjim odločanjem zahteval strokovne podlage.«

H. Merkač

REKREACIJA IN ŠPORT

NOGOMET

Nogometaši ravenskega Fužinarja so brez izgubljene tekme osvojili naslov jesenskega prvaka in v gosteh prepričljivo premagali največjega tekmeča, nogometaše Kungote s 4 : 1. Teden dni prej bi morali odigrati srečanje proti ELKO iz Maribora, toda gostov ni bilo na Ravne. Fužinar je tekmo dobil s 3 : 0 b.b. Tako so fantje trenerja Lasnika v prvem delu prvenstva zbrali 16 točk iz desetih tekem in vodijo pred Kungoto, ki jih ima 13.

Prvenstvo so sklenili tudi v I. mariborski podzvezi, kjer letos nastopa pet koroških ekip. Po jesenskem delu tekmovanja so v vodstvu nogometaši Miklavža s 17 točkami pred Ojstrico, ki jih ima 16. Na petem mestu je Korotan s Prevalj, ima 13 točk, 8. Peca 8, 9. Akumulator 7 in 10. Partizan Radlje prav tako 7 točk.

Po jesenskem delu občinske lige v malem nogometu je vrstni red naslednji: 1. Haloni 24 točk, 2. Polena 24, 3. Diareja 19, 4. Bratstvo 15, 5. Levi devžej 14, itd. V tej ligi je letos nastopalo 14 ekip.

KOŠARKA

Ekipa Koroške, ki jo sestavljajo igralci s Prevalj in Raven, tudi letos nastopa v območni conski ligi – vzhod. V petih kolih so košarkarji Koroške zabeležili tri zmage, dve tekmi pa so izgubili. Rezultati: Starše – Koroška 64 : 63, Koroška – Prebold 90 : 63, Slivnica – Koroška 99 : 71, Koroška – Kungota 80 : 73 in Ljutomer – Koroška 61 : 83. V 6. kolu je bila ekipa trenerja Lužnika prosta, do konca prvega dela prvenstva pa so fantje odigrali še tekme doma z Brežicami in Slovenj Gradcem ter v Hrastniku. V isti ligi nastopajo tudi Slovenjgradčani, ki so, sodeč po zmagah v prvih petih nastopih, prvi favoriti letošnjega prvenstva.

NAMIZNI TENIS

V Mariboru je bilo 12. novembra ekipno republiško namiznoteniško prvenstvo za pionirje. Na zaključni del tekmovanja so se po kvalifikacijah v regiji uvrstili tudi pionirji Fužinarja. Zaigrali so brez obolelega najboljšega igralca Andreja Bača, zato se ekipa v postavi: Rožič, Senica, Vrčkovnik in Stimnikar ni uspela prebiti v polfinale. Mladi Ravenčani, varovanci trenerja Roberta Jamška, so na letošnjem prvenstvu osvojili 6. mesto, zmagala pa je ekipa Strojne Maribor. Pionirke Fužinarja so sočasno nastopale na prvenstvu Slovenije v Novi Gorici in bile prav tako šeste.

Na 19. odprtem prvenstvu Varaždina, bilo je 18. in 19. novembra, se je zbralo okoli 150 pionirjev in 120 pionirk. Namiznoteniška igralca Fužinarja Bač in Stimnikar sta tudi na tem tekmovanju potrdila svojo nadarjenost in dosegla lep uspeh z osvojitvijo 2. mesta v kategoriji mlaj-

ših pionirjev ekipno. Zlasti Andrej Bač je navdušil prisotne z dobrimi igrami, saj v ekipnem delu tekmovanja ni izgubil srečanja. Med posamezniki se je mladi fužinarjev igralec uvrstil med 8 najboljših na tekmovanju, potem ko mu je vstop v polfinale preprečil Novomeščan Brumat. Med dekletki igralke Fužinarja niso izpolnile pričakovanj, le Mlakarjeva se je uspela prebiti med 16 najboljših pionirk.

SMUČARSKI TEKI

V smučarskem klubu Fužinar si znova želijo afirmacije tekov. Prizadevajo si dobiti v klub čim več mladine in jo navdušiti za ta sicer garaški, a lepi šport. Trenutno imajo pri Fužinarju okoli 30 mladih tekačev in tekačic, pretežno pionirjev in pionirk, s katerimi vadijo vodja trenerjev Stefan Robač ter trenerji Bogdan Peruš, Izток Jert in Simona Srebot. V okviru priprav za bližnjo zimsko sezono so na Ravnah 18. novembra izvedli regijsko tekmovanje v krosu, snega takrat še namreč ni bilo. V odsotnosti tekmovalcev iz Črne so se smučarji tekači in tekačice Fužinarja uvrstili: ml. pionirke: 1. Bahč, 2. Čevnik, 3. Breznik, ml. pionirji: 1. Havle, 2. Pori, 3. Lečnik, st. pionirke: 1. Bošnjak, 2. Horjak, 3. Hovnik in še st. pionirji: 1. Merkač, 2. Kaker, 3. Zavec.

ROKOMET

Fužinarjevi rokometarji so po jesenskem delu prvenstva II. republiške lige – vzhod uvrščeni na 4. mesto med devetimi ekipami. Ravenčani so v minulem prvenstvu nastopali v znatno okrnjenem sestavu, brez nekaterih izkušenih igralcev, ki so prenehali z aktivnim igranjem. Poleg tega so ekipo pestile še neprestane poškodbe igralcev, tako, da je uvrstitev v sredino lestvice dokaj realna. V zadnjih treh jesenskih kolih so visoko izgubili v Ptujju z Dravo z 18 : 31, nato premagali doma Radgono 32 : 22 in igrali neodločeno 25 : 25 v Murski Soboti z ekipo Mladina. Po prvem delu tekmovanja tako vodijo rokometarji Velike Nedelje pred Dravo, Krogom in Fužinarjem.

Tudi v zadnjih štirih nastopih I. republiške lige rokometarje Fužinarja niso zmagale. Tako so mlade ravenske igralke v devetih jesenskih srečanjih zabeležile zgolj poraze in seveda pristale na zadnjem mestu na lestvici. Rezultati od 6. do 9. kola: IMV Novo mesto – Fužinar 25 : 10, Fužinar – Ferrotehna 20 : 35, Drava – Fužinar 33 : 18 in Alpes – Fužinar 32 : 20. Kljub zadnjemu mestu na lestvici pa za Ravenčanke ni bojazni, da bi izpadle iz enotne slovenske lige, saj sta tekmovanje že predčasno zapustili ekipi Iskre iz Sentjerneja in Cerknega.

Pri Fužinarju lepo skrbijo za rokometni naraščaj, saj z mladinskima ekipama že vadijo vrsto let in tudi

nastopajo v ligaškem tekmovanju. Nedo dolgo tega pa so pričeli tudi z vadbo najmlajših, pionirjev do 12 let. Mlade naraščajnike trenira ing. Roman Haber, ki je s prizadevnostjo in kakovostnim napredkom svojih varovancev nadvse zadovoljen. Tačas je v klubu 18 mladih rokometarjev, ki so se nedolgo tega prvič preizkusili tudi v meddržavnem prijateljskem srečanju. Na Ravnah so bili uspešni proti ekipi ATSC iz Celovca, nato pa v Ptujju premagali še vrstnike Drave. Ali se obeta nova generacija fužinarjevih rokometarjev?

ODBOJKA

Odbojkarji Fužinarja so vse bližje naslovu jesenskih prvakov v enotni republiški ligi. V sedmih kolih letošnjega prvenstva so nanizali same zmage, od katerih je treba posebej poudariti dve. V 6. kolu so bili uspešni v Mislinji in premagali do tedaj še neporažene mislinjske odbojkarje, čez teden dni pa so doma zlahka opravili z največjimi konkurenti odbojkarji Tovila Olimpije iz Ljubljane. Po vrsti so varovanci trenerja Krenkarja, ki je ponovno prezel vadbo, premagovali na domačem parketu Sempeter in Bled s 3 : 1 ter Tovil Olimpijo s 3 : 0, v gosteh pa so slavili mage nad Agroplo dom Ljutomer, Izolo in Mislinjo s 3 : 1 ter v Braslovčah s 3 : 0. V naslednjih dveh kolih so igrali v Mariboru proti drugi ekipi Stavbarja in na Ravnah proti Topolšici.

Manj uspeha je bilo v prvih sedmih kolih enotne republiške lige za dekleta Fužinarja. Močno pomlajena ekipa, v kateri so od »lanske« postave ostale le še Pustoslemškova, Bivškova in Kasperjeva, ki pa je le občasno zaigrala, ni uspela doseči več kot eno zmago. Doma so Ravenčanke tesno s 3 : 2 premagale ekipo Palome Branika II., sicer pa izgubile v Ljubnem z 1 : 3, v Kranju, Celju in Mislinji pa z 0 : 3. Odbojkarice Kopra so zmagale na Ravnah s 3 : 0, igralke vodilnega Pionirja iz Novega mesta pa 3 : 1. V naslednjih dveh kolih so odbojkarice Fužinarja igrale v Rogozi in doma s Topolšico.

Nadvse uspešno nastopajo v letošnjem prvenstvu enotne republiške lige tudi odbojkarji Mislinje in Mežice ter odbojkarice Mislinje. Mežičani, ki so novinci v ligi, so v minulih 7. kolih štirikrat zmagali in so uvrščeni v sredino lestvice.

KEGLJANJE

V začetku novembra je bil štart v vseh republiških kegljaških ligah. Obe ravnski ekipi sta v prvih kolih dosegli zelo dobre rezultate. Odlično je v novo prvenstvo II. slovenske lige – vzhod krenila moška vrsta Fužinarja, ki je v prvih štirih kolih zmagala. Ravenčani so v gosteh premagali Tekstilno Prebold z rezultatom 4996 : 4873 in Branik s 5059 : 5015, na domačem kegljišču pa so

odpravili Konstruktor mlade s 5087 : 4930 in Soštanj s 4966 : 4894 podrtih kegljev. V Fužinarjevi šesterki je treba omeniti odlične rezultate Silva Belaja, ki je brzkone najzaslužnejši za zmage svoje ekipe. Kegljači Fužinarja so bili po štirih kolih v vodstvu skupaj z ekipo Hmezada iz Zalca.

Kegljavke Fužinarja so v 6. kolih štirikrat zmagale. Začetek je bil izredno slab, saj so najprej visoko izgubile v Novi Gorici s 2487 : 2278, nato pa še nesrečno doma proti Konstruktorju iz Maribora z razliko samo 2 kegljev (2310 : 2312). Kasneje pa so nanizale štiri zmage zapovrstjo in si krepko popravile položaj na lestvici I. slovenske lige. Premagale so v gosteh Izolo z 2326 : 2224 ter Krško z 2350 : 2338 kegljev, na kegljišču DTK na Ravnah pa ekipi Korotana s Prevalj z 2345 : 2263 ter ETA Kamnik z 2381 : 2253 podrtih kegljev.

Slabše se letos godi kegljavkam Korotana, ki tudi nastopajo v republiški konkurenci. V petih dvobojih so uvodoma nanizale kar štiri poraze in šele v 5. kolu doma premagale zadnjeuvrščeni Kamnik z visoko razliko 143 kegljev. Upati je, da bodo Prevaljčanke v nadaljevanju prvenstva enotne slovenske lige zaigrale veliko bolje in si tudi v drugo zagotovile obstanek v ligi.

Sredi novembra se je končala občinska B liga za moške v kegljanju. Nastopalo je 7 šestčlanskih ekip, po prvem delu pa so v vodstvu tekmovalci Montera pred ekipo STG in Jeklolivarno. Med ženskami vodi ekipa DU Ravne pred Računovodstvom.

INVALIDSKI ŠPORT

Ekipa IŠD Samorastnik Ravne je bila v preteklem mesecu zmagovalec dveh kakovostnih turnirjev v sedeči odbojki. Najprej so Ravenčani zmagali na odprtem državnem prvenstvu Avstrije v Celovcu. Poleg naše ekipe sta nastopili še dve ekipi z Dunaja ter ekipe iz Gradca, Beljaka in Celovca. Na drugem turnirju v Beočinu v Vojvodini pa je bila ekipa Samorastnika prva pred reprezentanca Vojvodine ter BiH. V ravnski ekipi so igrali tudi kandidati za državno reprezentanco: domačina Kragelnik in Homan ter Motoh iz Ljubljane in Zupančič iz Logatca.

Ivo Mlakar

JADRALNO PADALSTVO

Korošci smo družabni ljudje. Radi se družimo, si pripovedujemo življenjske zgodbe, radi imamo naravo in vsi vemo, kaj je »abuh«. Abuh je ptič, ki visoko leta in varno nizko pada. Tega poznamo. Izvalil pa se je še neki drug abuh: v obliki skupine ljudi, ki imamo enak interes kot pravi abuh. Ta novorojenec je Društvo za prosto letenje »ABUH« Ravne na Koroškem.

Deset nas bi bilo dovolj za ustanovitev društva. Na ustanovni občni

zbor, ki je bil v petek, 10. oktobra, pa nas je prišlo 33, pa še nekaj aktivnih letalcev je opravičilo svojo odsotnost. Lep začetek. Množica novih obrazov je pokazala, da zanimanje za jadrarno padalstvo in zmajarstvo narašča.

Cilj, da ustanovimo društvo, nas je podžigal pri delu, tako da smo po temeljiti obravnavi predloga statuta društva le-tega tudi soglasno sprejeli. Izvolili smo organe društva in se dogovorili za aktivnosti do registracije društva pri ustreznem organu. Po uradnem delu smo še dolgo sedeli v prostorih DTK in se pogovarjali. Če čutite željo neslišno drseti nad Koroško ali pa vas radosti pogled na

»abuha« na nebu, pridružite se nam, pa naj bo to s padalom, z zmajem ali pa brez!

T.P.

ŠAH

Prava šahovska sezona se začne na jesen, zato so bili zadnji hitropotezni turnirji za pokal Fužinar '89 dobro obiskani. Med 15 igralci je 23.10. zmagal Marko Vrečič z 12 točkami, pred Francem Juričanom 11,5, Nikom Rističem 11, Marjanom Uršičem 9,5 in Marjanom Senico 8 točk.

Na 19. turnirju, 6.11., je bil med 17 šahisti najboljši Ristič s 13,5 točkami, drugo mesto je osvojil Vrečič s 13 točkami, tretje Franc Rotovnik z 11,5, kolikor jih je imel tudi Juričan na četrtem mestu, peti pa je bil Jože Kert z 10,5 točkami.

Na drugem novembrskem turnirju se je spet zbralo 17 igralcev. Prvo mesto je pripadlo Vrečiču s 14 točkami, za pol točke je zaostal Ristič na drugem mestu, na naslednjih pa so se zvrstili Gašper 11 ter Jevtič in Uršič, oba 10 točk.

V prvih kolih II. republiške šahovske lige vzhod – prva skupina, ekipa Fužinarja ni prikazala najboljših igr. Poraz proti favoriziranemu Celjanom s 4 : 2 je bil pričakovani, več pa so si igralci Fužinarja obe-

tali od gostovanja v Trbovljah, vendar so s tamkajšnjim Rudarjem izgubili gladko s 5 : 1. Prvo točko so vknjižili v naslednjem kolu, ko so se doma razšli s Sentjurjem z izidom 3 : 3. Do konca tekmovanja so še tri kola.

M. Vrečič

KARATE

Seminar v Celju

Seminar karateja je bil 30.9. in 1.10. v Celju pod vodstvom dr. Vladimira Jorga, 7. DAN. Treninki so bili razdeljeni v dve skupini, poudarek pa na treniranju kat. Podrobno smo obravnavali kato sochin.

Iz našega kluba sta bila na seminarju po dva člana v vsaki skupini. Na seminarju je bilo približno 50 članov iz vse Slovenije.

Mednarodni turnir v Ingolstadtu

Karate zveza Bavarske je 22.10. letos organizirala že 10. tradicionalni mednarodni karate turnir v Ingolstadtu. Na njem je sodelovalo 10 ekip iz ZDA, Turčije, Avstrije, Jugoslavije, reprezentanca SRS in domačini iz Nemčije. Za Slovenijo je tekmoval Roman Breznik z Raven. Rezultati: ekipno v borbah je bila Slovenija 5., v katah posamezno pa Breznik 9.

B.R.

LETOVANJE V ČSSR

Za letovanje v rekreacijskih središčih nekaterih češkoslovaških firm smo se za leto 1990 in naprej s predhodnimi pogodbami dogovorili predvsem o zmanjšanju obsega izmenjave in nekaj vsebinsko kvalitativnih spremembah, kar so narekovala naše dosedanje izkušnje.

Zaradi boljše informiranosti naj navedem le to, da po veljavni državni normativi v ČSSR brez dovoljenja državnih upravnih organov v Pragi ni mogoče izmenjave brez verifikacije pogodbe na ministrstvu za delo.

Tudi v prihodnje bomo obdržali izmenjavo z dosedanjimi partnerji v ČSSR, tako da bomo z vsakim izmed štirih podjetij vsako drugo leto izmenjali po 30 letovalcev oziroma letno bo 60 našim delavcem omogočeno letovanje v ČSSR. Pretežni del smo se dogovorili za smučanje med

zimskimi počitnicami, in sicer po 30 oseb v Martinških Holah (prek ZTS Martin in ZTS Dubnica n/Vahom) in v Svatki (SSP ZDAS iz Ždara). Prek Poldija (Kladno) smo se načelno dogovorili za letovanje v poletnih mesecih leta 1991 za 30 oseb v Karlovih Varyh, ki je najimunitnejše turistično – zdraviliško središče v ČSSR.

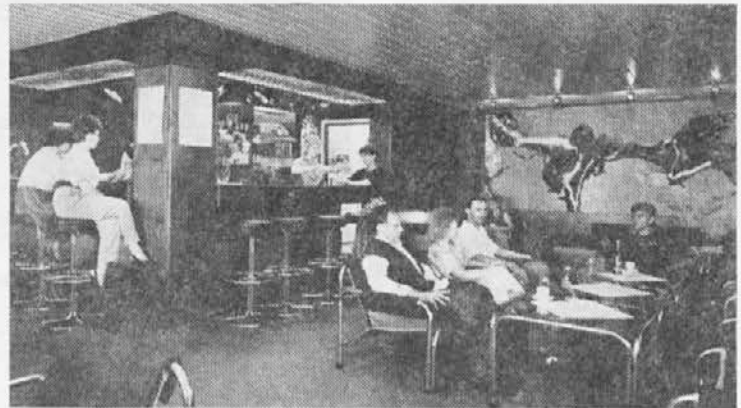
Tako bo v letu 1990 v času od 21. do 31. januarja omogočeno letovanje za

30 oseb v zimsko-letnem rekreacijskem centru SSP ZDAS v Svatki in za

30 oseb v zimskem rekreacijskem centru ZTS Martin v Martinških Holah, vendar prek ZTS Dubnica.

V letu 1991 bo mogoče letovanje za

30 oseb v zimskem rekreacijskem centru ZTS Martin v Martinških Ho-

Svatka – dnevni bar

lah prek ZTS Martin v času zimskih počitnic;

za 30 oseb v Karlovih Varyh v bivalnih kapacitetah CSA Praga (ta dogovor je še načelen) prek firme Poldi-Kladno v začetku julija ali konec avgusta.

Češki gostje bodo pri nas v začetku julija (30 oseb) in konec avgusta (30 oseb) v spalnih kapacitetah –traktih A in B v Portorožu.

Torej smo uspešni:
1. Zmanjšati obseg letne izmenjave na 60 oseb (v letu 1989 je bilo pri nas 110 čeških gostov), ker je bilo celo z improviziranimi polnitvami težko zapolniti pridobljene kapacitete v ČSSR.

2. Izboljšati kvalitete pogoje za naše letovalce v ČSSR (izločili smo Smilovice in Krkonoše-Poldi, izločili smo Visoke Tatere-ZTS Dubnica) s pridobitvijo letne izmenjave v

Karlovih Varyh in ukinitvijo Svatke med poletjem.

3. V medsebojnem interesu smo povečali delež smučanja, za katerega je bil izkazan večji interes pri nas.

Pomembno je povedati, da je v Svatki dograjen sodoben hotelski objekt z zimskim bazenom 5x12 m in z obilico drugih skupnih prostorov za rekreacijo in sprostitve. Nekaj takega razkošja je mogoče videti s fotografije. Smučiče v Svatki je primerno za manj zahtevne smučarje in predvsem za družinsko smučarstvo. Drži pa tudi, da se v Svatki za naše delavce še posebej potrudi, kar je treba nesporno tudi priznati.

Ostale pomembne informacije pa ste lahko že prebrali v razpisu za zimsko letovanje.

Alojz Janežič, ravnatelj tozda Družbeni standard

Svatka – smučišče pri hotelu

HIMALAJA – TUDI KOROŠKA

Kajti po delčkih jo – med mnogimi alpinisti z vsega sveta – osvaja jo tudi koroški fantje. Letos, 1. oktobra, je osvojila vrh lepe, 7455 m visoke Gangapurne, po njeni severni steni, petčlanska odprava alpinističnega odseka Ravne. To je doslej največji uspeh koroškega alpinizma, ima pa tudi svoje mesto med dosežki slovenskega in svetovnega plezilstva, saj te stene doslej še nihče ni premagal.

V odpravi so sodelovali vodja Franc Pušnik–Fižola (bil je član koroške odprave v Andih leta 1980 in v Gruziji leta 1983), Rok Kolar (Andi 80, Daulagiri 81, Gruzija 83), Stanko Mihev (Andi 80, Gruzija 83 in Andi 86), Andrej Gradišnik (Andi 86, Tjen Šan 87, Satopanth 88) ter Edi Krebs, ki mu je bila to prva odprava.

Po vrnitvi smo jih povabili na pogovor, da bi iz prve roke izvedeli, kako je bilo. Prišli so vsi razen Gradišnika, ki zaradi študijskih obveznosti ni mogel.

ODPRAVO ŠO SI ALPINISTI PRISLUŽILI Z DELOM

O pripravah na himalajski podvig je vodja Pušnik povedal:

»To odpravo smo v našem AO že dolgo načrtovali. V Himalajo smo se nameravali podati leta 1982, vendar je tedaj vse skupaj padlo v vodo. Kot rečejo: V času vojn ni iger. Kljub težavnim razmeram se nismo odrekli načrtom. Sodelovali smo v manjših odpravah: Kolar, Mihev in jaz smo bili leta 1983 v Gruziji, Gradišnik, Jamnik in Mihev 1986. v Andih (druga koroška odprava!), Gradišnik je bil še leta 1987 na Tjen Šanu v SZ in leto zatem na Satopanthu v Indiji. Le Edi Krebs se je tokrat prvič spopadel s tujim gorstvom v okviru odprave.

Alpinistični odsek Ravne šteje 30 članov, od katerih je vsaj polovica aktivnih. Čeprav lahko ostale šteje mo bolj za podporne člane, je vendarle želja vseh, da se njihova dejavnost odrazi v vrhunskem dosežku. In ker v Evropi že trideset let ni neosvojene stene, so oči alpinistov uprte v tuja gorstva, predvsem v Himalajo, kjer je še vrsta povsem deviških vrhov in sten. Alpiniste pa svet ceni le po prvenstvenih vzponih.

»Kako ste se odločili za Gangapurno?«

Kolar: »To je zelo zanimiva gora. Vse smeri nanjo so plezalne, to se pravi, da lažjih dostopov ni. Nanjo se je skušalo povzpeli že 15 ali 16 odprav, uspela je le tretjina. Steno, ki smo jo izbrali mi, smo mi osvojili prvi. Vsi pred nami so morali obrniti pod vrhom. Torej nismo osvojili samo smeri, ampak steno Gangapurne, se pravi še povsem neosvojeno in neraziskano območje. To goro nam je pred leti priporočil znani slovenski alpinist Stane Belak–Štrauf, ki je njen vrh osvojil po drugi strani.«

»Kako se je bilo treba pripraviti na vzpon?«

Kolar: »To je gora, ki ne predstavlja težko rešljivih tehničnih problemov kot nekatere najtežje, a krat-

ke smeri v Alpah. Problem je v tem, da je gora zelo oddaljena, dolga in težavna je pot iz doline, stena pa se začne na veliki nadmorski višini, kar povzroča alpinistu dodatne težave. Za vzpon je potrebna zelo dobra telesna pripravljenost; dosežeš jo s tekaškim treningom. S tem nismo skoparili, zato smo se tudi vsi zdravi vrnili iz Nepala.«

»V pripravah na odpravo so, kot ste rekli, sodelovali vsi člani odseka. Kako?«

Pušnik: »Zelo veliko smo delali. Tri leta smo načrtno organizirali delovne akcije za ta namen. Urejeno smučišče pri Ošvenu je plod našega dela. Zase lahko rečem, da sem letos ves svoj prosti čas porabil za organizacijo te odprave. Nisem si privoščil družinskega dopusta. Z uspehom

Rok Kolar, Andrej Gradišnik, Stanko Mihev, Edi Krebs

odprave in s srečno vrnitvijo je okronana žrtev (tudi) moje družine. Podobno bi lahko rekel katerikoli izmed nas. Brez entuziazma alpinistov odprave in uspeha ne bi bilo.«

»Gotovo ste dobili tudi pomoč gospodarstva.«

Pušnik: »Da. Materialno so nam pomagale delovne organizacije, tudi Železarna Ravne. Vsem se zahvaljujemo za pomoč.«

KAKO JE BILO

Pušnik: »Z Raven smo odpotovali 16. avgusta, vrnili pa smo se 31. oktobra, deset dni pozneje, kot smo predvidevali. Potovanje se je nekoliko zavleklo zaradi slabega vremena in ker zaradi praznikov nismo mogli takoj dobiti nosačev.«

»Vedeli ste, da je tam v tem času slabo vreme.«

Pušnik: »Vzpon na Gangapurno smo načrtovali za drugo polovico septembra. Tedaj se monsumsko obdobje končuje, padavine ponavadi ponehajo, temperature pa so še znos-

ne, medtem, ko je pozneje, ko nastopi zimsko obdobje z jasnim vremenom, zaradi hudega mraza nevarnost omrzlin veliko večja. Tudi hud veter skorajda onemogoča plezanje.«

Kolar: »Omrzline, ki nastanejo na veliki nadmorski višini, puščajo hujše posledice kot v dolini, ker se tam zaradi redkejšega zraka in zaradi dehidracije kri zgosti.«

Mihev: »Mimo našega načrta je bilo samo to, da je bil letos v Himalaji monsum zelo močan in se je zavlekel tja v oktober. Bilo je kak dan lepo, nato je spet dva ali tri dni snežilo. Vsako lepo uro in dan smo izrabili za napredovanje v gori.«

»Peš ste šli prav iz doline?«

Pušnik: »Z letalom smo se pripeljali v Katmandu, ki je na 1400 m nadmorske višine. Ko smo uredili vse formalnosti, kar je bilo dokaj zamudno, in dobili nosače ter njihovega vodja in zveznega oficirja, smo se napotili proti naši gori. Pot je res zelo dolga, saj je treba prečkati celot-

Kolar: »Za napeljevanje vrvi smo porabili veliko časa, ker nas je z gore skoraj vsak dan preganalo slabo vreme s sneženjem. Namesto da bi napeli po 400 m vrvi, smo je navadno komaj po 100 m v enem dnevu. Zato se je potem pri plezanju proti vrhu že močno mudilo. S Stanikom sva plezanje pospešila na ta način, da sva na manj nevarnih delih plezala oba hkrati, le v najtežjih raztezajih sva se varovala na klasičen način.«

»Vama je med plezanjem vreme stalo ob strani?«

Kolar: »Ne. V slabem vremenu sva priplezala do prostora, kjer sva si postavila bivač, v katerem sva ves dan čakala, da se je zvedrilo. Ponoči se je povsem zjasnilo, temperatura pa je padla na -30°C .«

Mihev: »Ze sredi noči sva se začela pripravljati na zadnji vzpon, ob petih sva začela plezati in ob 14. uri sva bila na vrhu.«

»Občutke zmagoslavja ob tem je najbrž težko popisati.«

Kolar: »Tam se vsega ne zavedaš prav. Zmučen si, pred tabo je težka pot nazaj, s soplezalcem – prijateljem čutiš veselje in olajšanje, kajti odprava je z osvojitvijo stene in vrha povsem uspela.«

»Kaj pa druga naveza?«

Pušnik: »Iz tabora smo ves čas spremljali plezanje Roka in Stanka. Bolj kot onadva smo se najbrž zavedali njunega uspeha in se ga veselili. Ko bi bile razmere take, da bi lahko bili v steni dve navezi hkrati, bi najbrž štirje Korošci stopili na vrh Gangapurne. Tako pa si zaradi vremenskih razmer skoraj nismo upali tvegati še enega vzpona.«

Krebs: »Odlučiti sva se morala sama z Andrejem. Meni je bilo dovolj, da sta tovariša prišla na vrh in je bil cilj odprave dosežen, zato nisem več silil v steno.«

»Kaj lahko rečete po srečni vrnitvi domov?«

Pušnik: »Iz zdravstvenih razlogov nisem šel na vrh, pomagal sem pa pripraviti pot plezalcema. Srečen sem, da smo uspeli in da smo se vsi zdravi vrnili k našim družinam. Skoda le, da nismo imeli lepšega vremena in več razgleda.«

Kolar: »Pred leti, na Daulagiriju, me je veliko bolj zdelalo kot tokrat. Prvič te Himalaja šokira. Ker sem zdaj šel tja pripravljen na najhujše, se mi potem ni zdelo hudo.«

Mihev: »Mislil sem, da nikoli ne bom videl Himalaje. Zdaj sem tam preplezal prvenstveno smer. Zame je to življenjska izpolnitev.«

Krebs: »Ko bi se glede vrha odločal zdaj, bi se morda drugače, kot sem se tam. A ni mi žal. Mislim, da to ni bila moja zadnja prilika.« Nasprotno. Ravenski alpinisti s svojim himalajskim podvigom niso odprli novih možnosti le sebi, ampak tudi drugim, ki načrtujejo in želijo dosežati visoke cilje. Povedali so tudi nam, ki ob vsakdanjih težavah sklanjamo glavo v prepričanju, da gre vse samo še navzdol: Z voljo in delom je mogoče doseči vse, tudi, kar je na videz nemogoče. Fantje, iskrene čestitke!«

Mojca Potočnik

KADROVSKA GIBANJA od 21. 10. do 20. 11. 1989

Število zaposlenih se je v primerjavi s preteklim mesecem še zmanjšalo za 13 delavcev, tako nas je bilo 20.11.1989 v železarni 6772 zaposlenih.

Delovno razmerje so sklenili

KOMERCIALA – Lampret Rado, dipl. ekonomist – iz JLA.
KALILNICA – Lampret Marko, kalilec – pripravnik iz šole.
KOVINARSTVO – Irmančnik Dušan, oblikovalec kovin – pripravnik iz šole; **Göbđan Janez**, rezkalec – za določen čas.

Delovno razmerje je prenehalo

JEKLARNA – Ovčar Leopold, pomočnik topilca – mirovanje pravic.
JEKLARNA – Ovčar Leopold, pomočnik topilca – mirovanje pravic.
JEKLOLIVARNA – Čaušević Esad, rezalec na Arcmakerju, Stevič Zoran, elektrovarilec, Božič Miran, sestav. in sušilec jeder – izključeni.
VALJARNA – Ostojič Momir, voznik viličarja – dana odpoved.
KOVACNICA – Sisernik Edvard, koordinator-pultist – sporazumno.
STROJI IN DELI – Danijel Jože, monter – sporazumno.
VZMETARNA – Ignjatić Mladen, kalilec – samovoljno.
R P T – Rek Pavel, dipl. inž. stroj. razvojni projektant – sporazumno.

KONTROLA KAKOVOSTI – Hudelist Evald, kontrolor-iskrilec – umrl.

K S Z – Grobelnik Mateja, metalurški tehnik, Fijavž Vesna, livarko-kaluparka, Topolovec Lidija, jedrarka – potek pripravništva.
T R O – Ozimic Mirko, delovodja, Bektašević Sonja, brusilka – sporazumno.

MONTER – Burniki Merdjan, priravljalec materiala – izključen.

Prerazporeditve iz tozdov

JEKLOLIVARNA – Golobovič Zlatko, žerjavovodja – v TOZD VALJARNA; Franc Eva, čistilka – v TOZD RPT; Pšeničnik Peter, izsekovalc – v TOZD KOMERCIALA; Fak Antonija, brusilka na SBS, Erjavec Branko, čistilec na peskalni komori – v TOZD ARMATURE.

VZMETARNA – Peršak Franc, kmetijski tehnik – v TOZD ENERGIJA.

PNEVMATIČNI STROJI – Vrečko Aleš, vrtalec, Pečnik Miran, strugar – v TOZD ARMATURE.

KOMERCIALA – Fabijan Aleš-Miran, el. monter – v TOZD TRANSPORT.

K S Z – Mirkac Vid, inž. metalurgije – v TOZD JEKLOLIVARNA; Drezgič Melanija, ekonomistka – v TOZD KOMERCIALA; Konič Uroš, strojni tehnik, Kozel Marija, Hacc Liljana, jedrarki – v TOZD TRO.

Kadrovska služba

ZAHVALE

Ob boleči izgubi drage Urške Vajksler

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ali nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo g. župniku za opravljeni obred, godbeniku za zaigrano žalostinko in govorniku.

Vsi njeni

Ob izgubi dragega moža, očeta in dedija

Štefana Brezočnika

se iskreno zahvaljujemo vsem za darovano cvetje in številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli pomagali, še posebej sodelavcem iz železarne, sostanovalcem Čečovja 20a, b, c, govorniku za poslovične besede, ravenskemu g. župniku za opravljeni obred ter Pihalnemu orkestru železarjev za odigrane žalostinke.

Žalujoči

Ob boleči izgubi Egidija Potočnika, p.d. Šterna

se iskreno zahvaljujemo sosedom za pomoč v najtežjih trenutkih, vsem, ki ste darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti, gospodu župniku za opravljeni obred in pevcem za žalostinke.

Žalujoči svojci

Ob boleči izgubi dragega očeta, dedka in pradedka Antona Franca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali vence in cvetje.

Posebej se zahvaljujemo dr. Lebiču, družinam Pušpan, Krevh, Gnamuš, Knez in Lojnik-Radar za nesebično pomoč, gospodu župniku za opravljeni obred, pevcem in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega moža Evalda Hudelista

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ali mi kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujem delavcem priprave dela tozda Jeklarna in tozda Kontrola kakovosti, govorniku tov. Šipku, sosedom, vsem njegovim prijateljem, Pihalnemu orkestru Železarne Ravne in g. župniku za opravljeni obred.

Vsem še enkrat hvala.

Žalujoča žena in sorodniki

OPRAVIČILO

Ivan Kac, dipl. ing. iz Šmartnega 194, preključujem in obžalujem neresnične trditve, ki sem jih izrekel na škodo Marije Gabor, dipl. ing. iz Kotelj 2, in Franca Dulerja, strojnega tehnika z Javornika 23, ob priliki sindikalnega izleta dne 23.9.1989, ter se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe.

ZAHVALA

Uspešno smo izvedli naravoslovni dan v Železarni Ravne. Organizatorjem se prisrčno zahvaljujemo za prijazno in strokovno vodstvo.

Učenci in tovarišice tretjih razredov OŠ Koroški jeklarji Ravne na Koroškem

EVALD HUDELIST 1930-1989

Kar naenkrat se je pojavil v pisarni, morda je bilo pred 35 leti, mladenič v družbi še nekaj tovarišev, ki so povedali, da jih »kadrovski« pošilja v službo na OTK. Ni kazal posebnega navdušenja, morda nekoliko radovednosti in kanček nezaupljivosti je tičalo v njegovem pogledu.

Šele čez nekaj let sem ga podrobneje spoznal, Evalda – večnega popotnika, brezdomca, tragični sad vojne, ko je ostal brez staršev še otrok, priča grozotam tistega obdobja, preganjan, lačen, pretepen, kriv brez krivde, samo zato, ker je bil pač proizvod tistega mračnega obdobja, v času, ko smo tako vznešeno slavili prihod zlate svobode. Še danes begajo pred mojimi očmi srhljivi pri-

zori iz njegove pripovedi, ko je v nahrbtniku prek ostrejša reševal svojo sestro, otročička, iz razdejanega stanovanja pred preganjalci – osvoboditelji. Potem je izgubil sled še za njo in ostal sam, večni popotnik, cesta mu je postala dom, sončni žarki pa drobci sreče, ki jo je vse življenje iskal.

Med prvimi je spoznal izolacijo in diferenciacijo, bil je diferenciran vse življenje, ne da bi vedel, zakaj. Namesto zaupanja in ljubezni se mu je v srce vgnezdilo nezaupanje, ki je sijalo iz njegovih oči, ko sem ga prvič srečal.

Iskreno si je želel pravega prijatelja, pa ga ni našel, ker mu je nezaupanje v človeka vsakokrat narekovalo previdnost. Zaupal je le samemu sebi. Morda sva se prav zaradi tega srečala, morda je v meni videl vsaj manj nevarnega, če že ne popolnega zaupanja vrednega sopotnika.

Z izredno vztrajnostjo in visokim intelektom je postal umetnik v svoji ozki stroki in ko je srečal še svojo življenjsko sopotnico, morda edinega človeka, ki mu je brez zadržkov zaupal, je pričelo življenje zanj pomenjati srečo, čeprav se mu je sreča predajala le po drobnih in redkih utrinkih.

Z nadčloveškimi naporji si je zgradil še svoj dom in prav v trenutku, ko bi se moral vanj vseliti, je omahnil.

Na njegovi zadnji poti ga ne spremljajo njegovi bližnji sorodniki, ki jih je življenje razkropilo in pouzilo, namesto njih ga poleg užaloščene žene spremljamo številni sodelavci in prijatelji, ki ga bomo ohranili v pobožnem spominu, čeprav ga morda nikdar nismo popolnoma razumeli.

Evald, nikdar v življenju se nisva poslavljal, ko sva se razšla, ker sva vedela, da do novega srečanja mora priti. Počakal si, da so ugasnili poslednji žarki jesenskega sonca, ki so nama vedno prinašali drobce nepoznane sreče na neskončnih poteh, potem si odšel tako nenadoma in brez besed, kot si pred daljnimi 35 leti prišel.

Ne bom se poslavljaj od tebe, reklet bom le na svidenje.

Mitja Šipek

SLOVENSKI PREGOVORI O SMRTI

Smrtna ura je skrita, smrt pa gotova.

*

Zima, birič in smrt ne prizanašajo.

*

Smrt pokoplje vse sovraštvo.

*

Bolezen in smrt sta si sestri.

*

Smrt stare pokosi, mlade postreli.

*

Kar se rodi, smrti zori.

*

Kjer je človek, tam je smrt.

*

Komaj hiša stoji, že smrt preti.

*

Pri luči je dobro živeti in umreti.

*

IMENA MESECEV

DECEMBER

December je bil pri starih Rimljanih deseti mesec (**decem** – deset). Njihov najpomembnejši praznik je bil saturnalije, na čast najvišjemu bogu Saturnu. V svetiščih so prirejali javne pojedine, bogataši pa so se na zasebnih zabavah zabavali več dni in noči. Saturnalije lahko danes primerjamo s pustovanjem, saj so poznali veseljaške obhode po mestnih ulicah.

Stari slovenski imeni **gruden** in **grudnik** izhajata iz korena gruda, kar pomeni kos sprijete prsti oziroma ledu. Na letni čas kažeta imeni **ranozimec** in **prozimec**. Gutsman je skušal uveljaviti **dvanaestnik**, B. Potočnik je prevzel **grudnik**, V. Vodnik pa je predlagal **srežovec**. Po cerkvenih praznikih je december **božični mesec**, **božičnik**, veliki **božičnjak** in **kolednjak** (koleda je božično obiskovanje od hiše do hiše).

V slovarjih najdemo naslednje izraze: v hrvaško-srbskem in češkem prosinec, v poljskem grudien in v nemškem Wintermonat ter Julmonat. Anglosaksonci imajo Winter-monath (zimski mesec) in Helig-monath (sveti mesec – božič).

V. Vodnik je grudnu posvetil ta verza:

Kdor klobas pozimi hrani,
se poleti muham brani.

O. Zupančič pa:

Gruden je truden, se je že naveličal,
časa voz nam bo v snegu obtičal –
kar zavzene kraguljčki kot smeh:
mladi Prosinec na novih saneh.

V besednih zvezah se december pojavlja kot siv, dimnast ali zmrznjen mesec, zato so tudi pesmice na to temo žalostne.

Alenka Rebula Tuta: December

Z majhnimi vzdihli
si odpiram prsi
vse mreene
slačim s sebe
pusti
naj ležem vate
zima prihaja
samo goli
jo preživijo.

Miran Kodrin

ŠTETJ

Do milijarde smo
njka. Nekaj se res d
vendar že to ni prav
reč inflacija še napre
uredili matematiki.

VP 261/1989

658 (497. 12) (085. 3)

1128281

COBISS o

10 ³³	– 1 000 000 000		
10 ³⁰	– 1 000 000		
10 ²⁷	– 1 000		
10 ²⁴	–	1 000 000 000 000 000 000 000 000 000 000	– kvadrilion
10 ²¹	–	1 000 000 000 000 000 000 000 000 000	– triliarda
10 ¹⁸	–	1 000 000 000 000 000 000 000 000	– trilion
10 ¹⁵	–	1 000 000 000 000 000 000	– biliarda
10 ¹²	–	1 000 000 000 000 000	– bilion (tera.)
10 ⁹	–	1 000 000 000	– miliarda (giga.)
10 ⁶	–	1 000 000	– milion (mega..)
10 ⁵	–	100 000	– stotisoč
10 ⁴	–	10 000	– desetisoč
10 ³	–	1 000	– tisoč (kilo...)
10 ²	–	100	– sto (hekto..)
10 ¹	–	10	– deset (deka..)
10 ⁻¹	– 0,1 (deci...)		
10 ⁻²	– 0,01 (centi...)		
10 ⁻³	– 0,001 (mili...)		
10 ⁻⁶	– 0,000 001 (mikro...)		
10 ⁻⁹	– 0,000 000 001 (nano...)		
10 ⁻¹²	– 0,000 000 000 001 (piko...)		

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
Ravne na Koroškem

261/1989 r

NEKAJ PSEVDONIMOV FILMSKIH ZVEZD

Fred Astaire	– Frederick Austerlitz
Martine Carol	– Marie Louise Mourer
Charlie Chaplin	– Charles Thonstein
Joan Crawford	– Lucille Le Seur
Doris Day	– Doris Kappelhoff
Kirk Douglas	– Issur Danielovič
Fernandel	– Fernand Contandin
Jean Gabin	– Georges Moncorge
Cary Grant	– Archibald Alexander Leach
Rita Hayworth	– Margarita Cansino
Peter Kraus	– Peter Siegfried Krausenecker
Mario Lanza	– Alfredo Maria Cocozza
Sophia Loren	– Sophia Scicolone
Marilyn Monroe	– Norma Jean Mortenson
Michele Morgan	– Simone Roussel
Maureen O'Hara	– Maureen Fitzsimmons
Ginger Rogers	– Virginia Katherine McMath
Romy Schneider	– Rosemarie Albach–Retty
Robert Taylor	– Spangler Arlington Brough

SILVESTRSKA ZABAVA

Ponekod na silvestrovo za zabavo
vlijavo svinec. Oblike, ki pri tem na-
stanejo, se dajo razlagati tudi tako:

Čebula – v novem letu boste po-
trebovali debelo kožo.

Grozdje – sreča.

Hiša – mir, zadovoljstvo.

Kača – življenje vam bo teklo po
ovinkih.

Ključ – nove poslovne zveze.

Kolesa – uspeh pri igrah na srečo.

Listje – veliko veselja.

Miš – imate skrivno ljubezen.

Nož – žalitev.

Očala – nekdo vas bo poskusil
prevarati.

Okno – sreča v družini.

Okno – v novem letu boste videli
veliko prijetnega.

Piramida – dediščina.

Ptički – dobre novice.

Puščica – napad iz zasede.

Rokavice – dosegli boste ugled.

Sekira – premagati boste morali
hude ovire.

Steklenica – vesela družba.

Stol – potreba po počitku.

Stolp – visok obisk.

Štopnice – napredovanje.

Školjke – sreča in uspeh.

Uhani – vabilo h krstu.

Vrč – pričakujte škodo.

Zmaj – veliko bogastvo.

Zoga – sreča se bo prikotatila k
vam.

Izdaja delavski svet Železarne Ravne
kot mesečnik v nakladi 7000 izvodov.
Ureja uredniški odbor: Milan Boži-
novski, Alojz Janežič, Šilvo Jaš, Mar-
jan Kolar, Brane Zerdoner.
Uredništvo: glavni in odgovorni
urednik Marjan Kolar, novinarki
Helena Merkač in Mojca Potočnik,
tajnica Jelka Jamšek.
Tel.: 861-131 int. 6304 in 6753

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena
zakona o obdavčenju proizvodov in
storitev v prometu (Uradni list SFRJ,
št. 33/72), in mnenju sekretariata za
informacije SRS št. 421-1/72 prosto
plačila prometnega davka.